

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Maj 1972 **2**

MALI OGLASI

Kupim trocevko 16/16 – 7×57 R ali 16/16 – 6,5×57 R (tudi Merkel, Suhl). Ponudbe z opisom in s ceno na uredništvu Lovca.

Ograje iz pocinkane ali plastificirane žice nabavite po ugodnih cenah pri ing. Lojzetu Kocmurju, Podgorje 29 – 63230 Sentjur pri Celju. O tem obvestite tudi svoje znance!

Ugodno prodam bok-trocevko 7×65/12 – Win. 22 s strelnim daljnogledom 4×36 Nüchel ter 5 let starega kdl. istrskega goniča. Jože Fajfar, Brezovica, 68342 Stari trg ob Kolpi.

Prodajam specialne stroje za metanje umetnih golobov, garantirane, da golobov ne lomijo. Alojz Vidovič, Šentiljska cesta 52, 62000 Maribor.

Prodajam rusko bokarico 12×12, zelo ugodno. Rado Thaler, Resljeva 8, 61000 Ljubljana, tel. (061)-316-207.

Prodajam dobro ohranjeno dvocevko in kombinirani cevi 16/8×58 R 360. Jože Egart, Jezerska 27, 64000 Kranj.

Prodajam tri mlade posavske goniče, po tri in pol meseca stare. Anton Andlovic, Gradišče 18, 65271 Vipava.

Prodajam mladiče brak-jazbečarje. Starši z odlično telesno oceno in z doseženim prvim mestom na tekmah. Boris Šurbek, Jakšičeva 2, 61000 Ljubljana, tel. (061)-314-663.

Poceni prodajam kdl. istrijanko, leto staro, odličnih staršev. Potočnik, Kolo-dvorska 3, 61290 Grosuplje.

Prodajam kdl. nemškega ptičarja, 11 mesecev starega, z rodovnikom. Lojze Stanič, Vodnikova 169, 61000 Ljubljana, tel. (061)-55-296.

Prodajam inkubator »SIMPLEX«, kapaciteta 400 jajc. Ludvik Janežič, Pušča-va 7, 68230 Mokronog.

Prodajam dobro ohranjen hamerles 16×65 in 12×70. Anton Moži, Gančani 223, 69231 Beltinci.

Prodajam boroveljsko bokarico 16/7×65 R, novo, dolžina cevi 65 cm. Janez Vrbinc, Zelena pot 13, 61000 Ljubljana.

Ugodno prodajam lično izdelan in zelo dobro ohranjen mavzer kal. 8×57, z montiranim daljnogledom K. Kahles 4×, s plavo optiko ali brez daljnogleda. Otoničar, Preska 26, 61215 Medvode.

Prodajam novo montažno lovsko kočo s 74 m² neto površine, takoj postavljivo. Anton Anžin, Medvedova 5, 61240 Kamnik.

Prodajam mladiče res. istrijske, starši z najboljšimi ocenami. Jože Benedičič, 64227 Selca (št. 96) nad Škofjo Loko.

Lovci, lovske družine!

Za **Slovensko lovsko razstavo** oz. za vpis v njen **razstavni katalog** pridejo v poštev vse vrhunske trofeje, uplenjene v Sloveniji po letu 1900:

- srnjačje rogovje nad 95 točk,
- gamsji roglič nad 95 točk,
- jelenje rogovje nad 160 točk,
- merjaščji čekani nad 100 točk.

Od takšnih trofej bodo razstavljene vse, ki jim po mednarodnih kriterijih pripada bronasta, srebrna ali zlata medalja.

Vse druge vrhunske trofeje – srnjačje rogovje od 95 do 105, gamsji roglič od 95 do 103, jelenje rogovje od 160 do 170, čekani od 100 do 110 točk – pa bodo skupaj z odlikovanimi objavljene (število točk, uplenitelj, kraj uplenitve itd.) v razstavnem katalogu, ki ga bo izdala Zlatorogova knjižnica kot lično in bogato ilustrirano knjigo.

LOVCI, vse take trofeje, ki pridejo po vašem mnenju v poštev za razstavo ali za vpis v katalog, pošljite najkasneje do 25. t. m. preko vaše LD področni LZ, ki bo poskrbela za vse nadaljnje!

Ne zamudite priložnosti in poskrbite, da bo vsaka takšna vaša trofeja ali npr. trofeja vašega pokojnega očeta, prijatelja, znanca razstavljena oz. vpisana v razstavni katalog!

Lovska zveza Slovenije

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via. B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda, Zoli in Bernardelli

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LV. letnik

št. 2

maj-veliki traven 1972

Vsebina

Blaž Krže

Jože Kuntarič

Prof. dr. Rafael Cajhen

Gustav Maier

Ivan Božič

Tone Svetina

Po lovskem svetu:

Lovski oprtnik:

Vprašanja-odgovori:

Fotoamater:

Mladi pišejo

Lovska organizacija:

Jubilanti:

Umrli:

Lovska kinologija:

Lovsko izrazoslovje:

Šaljive

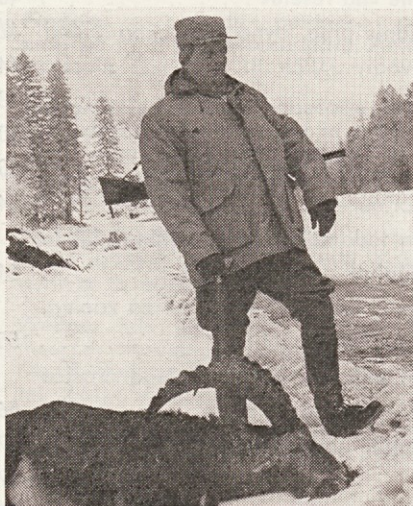
Čestitka tovarišu Titu za 80-letnico	34
O čem je razpravljajl upravni odbor Lovske zveze Slovenije	36
Blagajniško poslovanje »na rešetu«	40
O strelskem preizkušanju pred lovno sezono na srnjad	42
Divji petelin	44
Medved na Tolminskem	48
Lovčeva hči – II.	50
Zanimivosti o divjem petelinu na Norveškem	53
Lovska razstava v Torinu – V. V.	54
Divji petelin zaščiten tudi na območju občin Trzič in Kranj – ing. B. Galjot	54
Kužna gamsja slepota v letu 1971 – Inštitut za zoohig. in patologijo divjih živali	55
Sklep občnega zbora LZS o streljanju divjega prašiča in o omejitvi lovnega časa na zajca	56
»Ko češnja beli, petelin najbolj nori« – VI. Pleničar	57
Tečaj za lovske čuvaje – B. Krže	58
LD Dovje ob 25-letnici obstoja – B. Blenkuš	59
Rado Cajnko 60-letnik	59
Profesor dr. Branko Palčič	60
Na vsestranski uporabnostni preizkušnji ptičarjev v Neudau – Vladimir Pfeifer	61
Ruševec – C. F.	63
	64

Predsedniku Jugoslavije maršalu Josipu Brozu-Titu, velikemu državniku, revolucionarju, heroju —

slovenski lovci iskreno čestitamo k njegovi osemdesetletnici in mu želimo, da bi še dolgo vodil naše narode v samoupravni socialistični družbi po poti bratstva in edinstva, ki jo je začrtala komunistična partija.

Kot velikemu lovcu in ljubitelju narave pa mu želimo »dober pogled« in obilo lepih doživetij na lovskih stezah.

Čestitamo mu tudi k vsem priznanjem, ki jih bo prejel ob svojem pomembnem jubileju. Še posebej mu čestitamo k redu za lovske zasluge I. stopnje, k priznanju, s katerim ga je odlikovala Lovska zveza Slovenije 11. marca letos.

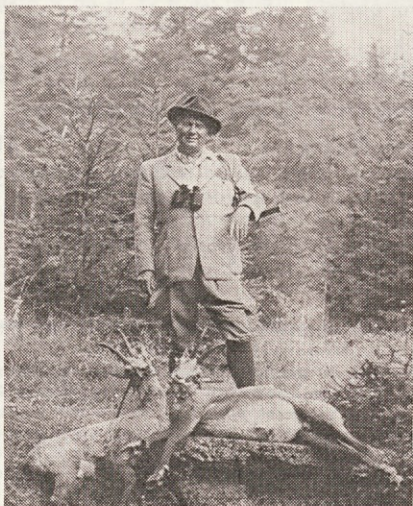
Tovariš Tito z uplenjenim kozorogom
pod Begunjščico, leta 1968

Po lovu v Kamniški Bistrici, leta 1959

Na visoki preži, leta 1960

Po lovu na ruševca na Veliki planini,
leta 1966

Foto M. Kemperl

Pred lovom, leta 1962

S fotoaparatom na gamse
v Karavankah, leta 1961

Predsednik republike Josip Broz-Tito
in predsednik LZS Rado Pehaček
v slovenskem oddelku
na mednarodni lovski razstavi
v Novem Sadu, leta 1967

Na fazane v Cerkljah, leta 1965

O čem je razpravljajl upravni odbor Lovske zveze Slovenije

Upravni odbor LZS se je 11. 3. 1972 sestel četrtrič v svoji mandatni dobi. Po svojem namenu in pomembnosti je ta seja nadomestila občni zbor, ki je skladno s pravili Zveze vsako drugo leto.

Uvodoma je predsednik Rado Pehaček poročal o svojem srečanju in razgovoru s predsednikom Titom, ki kljub obilici državnih nalog najde čas za razgovor o lovstvu. Zanimajo ga problemi, s katerimi se skrečujemo in zadovoljen je z uspehi, ki jih dosegamo pri gojitvi divjadi. Predsednik Tito je tudi v bodoče obljubil pomoč pri nabavi divjadi z Brionov. Na predlog predsednika Pehačka je upravni odbor soglasno sklenil odlikovati maršala Tita ob njegovem življenjskem jubileju z najvišjim slovenskim lovskim odlikovanjem, z redom za lovske zasluge I. stopnje. Vsekakor nas zanimanje tovariša Tita, ki ga je pokazal za naše delo, v bodoče še bolj kot doslej obvezuje, da upravičimo zaupanje družbe, ki nam je poverila skrb za gojitev in ohranitev divjadi.

Priprave za novi lovski zakon

V nadaljevanju se je so člani izvršnega odbora poslušali poročilo o pripravah za novi zakon o lovstvu, ki naj bi se imenoval Zakon o varstvu in gojitvi divjadi ter upravljanju z njo. Že sam predlog naziva nakazuje, da bodo naloge zakona širše, njihovo izvajanje pa zahtevnejše in odgovornejše. Teze, ki jih pripravlja skupna komisija republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo ter lovskih organizacij, bodo po končani formulaciji razposlane vsem lovskim organizacijam v javno razpravo. Upravni odbor je posebej poudaril, da sodelovanje pri dokončnem oblikovanju in dopolnitvi tez ne predstavlja samo ustavno pravico občanov, združenih v lovskih organizacijah, pač pa širšo in odgovornejšo nalogo, ki upravljalcem lovišč

omogoča, da skladno s sprejetimi ustavnimi amandmaji razvoj lovstva zagotovijo tudi z neposrednim sodelovanjem pri oblikovanju in sprejemanju temeljnih predpisov.

Dopolnitev gojitvenih ukrepov

Vsebinsko bogata in obširna razprava o izvajanju sklepov občnega zbora LZS po posameznih področjih je jasno nakazala, da si tudi v lovstvu samoupravljanja ne moremo razlagati tako, da nekatere temeljne organizacije režim gospodarjenja prilagajajo svojim lastnim potrebam. Določeni gojitveni ukrepi, za katere se dogovorimo in za katere menimo, da so nujni, zahtevajo tudi enotnost v njihovem izvajanju. Sicer pa je upravni odbor na splošno ocenil dejavnost in aktivnost lovske organizacije v preteklem letu za uspešno, kar potrjuje pravilno usmeritev, usklajeno s smernicami in stališči zadnjega občnega zbora.

Upravni odbor je poslušal in obravnaval tudi poročilo sekretariata LZS o izvajanju gojitvenih ukrepov po posameznih področjih, vključno z nekaterimi dopolnilnimi predlogi. Skrajšanje lovne dobe zajcu naj bi se zaradi nekaterih nesporazumov na terenu enotno določilo. Sklenjeno je bilo, da se lovna doba na zajca enotno omeji na čas od 15. 10. do 31. 12., še dve leti pa velja tudi sklep občnega zbora o maksimalnem procentu odstrela na pomladanski stalež.

Upravni odbor naj bi tudi ponovno razpravljajl in sklepal o skrajšanju lovne dobe na mlakarico in divjega petelina. Glede lovne dobe na mlakarico je upravni odbor na eni prejšnjih sej sklenil, da jo je možno v naših mejnih predelih uskladiti z lovniimi dobami onstran meja naše republike, še zlasti z lovno dobo na Hrvaškem. Vse to je povzročilo, da je ponekod skrajšanje lovne dobe veljalo, drugod pa ne.

Večina članov upravnega odbora

je menila, da je navedena odprta vprašanja nujno treba rešiti in da naj uskladitev stališč prevzame sekretariat Zveze. Poišče naj tudi možnost za dogovor z Lovsko zvezo Hrvaške glede lovne dobe na race.

Na osnovi pooblastila je sekretariat Zveze že določil lovni čas na divjega petelina: v revirjih z nadmorsko višino do 1000 m od 15. 4. do 15. 5., v revirjih nad 1000 m pa od 1. 5. do 31. 5., s tem da odstrel ne preseže $\frac{1}{4}$ ugotovljenih pojočih petelinov.

Sprememba cenika za lov inozemcev

Na predlog sekretariata LZS je upravni odbor sprejel naslednje spremembe:

1. Taksa za odstrel zajca se dvigne od 6 na 10 dolarjev – vključen je tudi odkup;
2. za fazana se odstrelna taksa (z odkupom) poveča od 4 na 5 dolarjev;
3. pri odstrelu srnjakov se odstrelne takse po posameznih točkovnih razredih do 110 točk zvišajo po 10 dolarjev, od 110 do 115 točk za 20 dolarjev in od 115 do 120 točk za 30 dolarjev;
4. skladno s splošnim povečanjem odkupnih cen divjačini plačujejo dražje uplenjeno divjad tudi inozemski lovci.

Poročilo nadzornega odbora

Nadzorni odbor je podprl zlasti prizadevanja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije za enotno in uspešno izvajanje sklepov zadnjega občnega zbora in se zavzel za enotnejše oblikovanje politike lovstva v Sloveniji. Po mnenju nadzornega odbora lahko kot najpomembnejši akciji obravnavamo program Zlatorogove knjižnice in rekonstrukcijo lovskega muzeja v Bistri. Nadzorni odbor je tudi po-

zval vse lovske družine in lovske zveze, naj ažurno in disciplinirano izvajajo strokovno-organizacijske, administrativne in finančne obveznosti, kar je važen pogoj za uspešno delo in razvoj lovstva kot celote. Po poročilu nadzornega odbora je upravni odbor sprejel proračun organizacije in sklada LZS za lov. leto 1972/73.

Obrazložitev proračuna organizacije LZS

Prispevek po članu se od lanskega leta poveča na 50 din, torej za 2 din ali 4 %. To minimalno povečanje temelji na tem, ker nam je nekatere proračunske izdatke v preteklem letu uspelo s skrajnim varčevanjem zadržati pod splošnim povečanjem cen. Zato torej zvišanje prispevka ni v realnem sorazmerju s splošnimi podražitvami. Proračun pa temelji tudi na tem, da vsako nepredvideno povečanje izdatkov posameznih proračunskih postavk lahko povzroči deficit, ki bi ga bilo treba pokriti ali iz rezerv ali v prihodnjem proračunu. To se v glavnem nanaša na povečanje cen tiskarniških uslug kakor tudi materiala. Osebnih prejemkov smo prilagodili minimalnim osebnim prejemkom v okviru samoupravnega sporazuma v družbenih organizacijah.

Obrazložitev proračuna lovskega sklada LZS

Po sklepu zadnjega občnega zbora LZS, 6. 3. 1971 v Radencih, se v lovski sklad steka 6 % tržne vrednosti bonitiranega odstrela oziroma pri jelenjadi, gamsih in divjih prašičih od tržne vrednosti poprečnega odstrela zadnjih treh let.

Skupna vrednost uplenjene divjadi v loviščih lovskih družin Slovenije se je na osnovi odkupnih cen od 6.122.497 din v letu 1969/70 dvignila na 9.951.782 din v letu 1970/71 oziroma za 62,5 %.

Po zasliševanju petelina

Foto dr. Fr. Kovič

Poprečne tržne vrednosti posameznih vrst divjadi, izračunane iz podatkov naših odkupnih podjetij:

Vrsta divjadi	Popr. teža	Din za kg	Popr. vrednost uplenjene div. din
jelenjad	90	15	1350
srnjad	15	26	390
gams	21	17	357
divji prašič	60	15	900
zajec	3,5	10	35
fazan	—	22 za kos	22
jerebica	—	15 za kos	15

Pri jelenjadi je za stroške spravila cena znižana za 1 din pri kg. V poprečju se je odkupna cena jelenjadi v prejšnjem letu povečala za 66 %, srnjadi za 63 %, gamsu za 89 %, divjemu prašiču za 66 %, fazanu za 29,5 %, zajcu za 47 % in jerebici za 104 %.

Obrazložitev izdatkov po pozicijah:

1. Sredstva za osebne dohodke in materialne izdatke sekretariata so povečana za 11 oz. 11,5 %, s tem dosegamo spodnjo raven osebnih dohodkov, predvidenih z družbenim sporazumom o delitvi sredstev

za osebne dohodke v družbenih organizacijah. Materialni izdatki so povečani skladno z večjo udeležbo sekretariata na terenu s strokovnimi predavanji, posvetovanji, predvajanjem filmov itd. V tej postavki so zajeti tudi PTT stroški lovskega turizma, stroški za zahtevnejše prevoze inozemske korespondence in stroški seminarjev (za ocenjevanje in kategorizacijo trofejev itd.).

3. Pregledi poginule divjadi na Inštitutu za zoohigieno in patologijo divjih živali BF v Ljubljani se bodo nadaljevali, s tem da stroški za preglede ne bodo presegli 10 000 din v tem letu. Lovske družine, ki pošiljajo poginulo divjad, prejmejo strokovno mnenje o vzrokih pogina, prepis obvestila dobi tudi LZS, vsakoletna poročila o zdravstveni problematiki divjadi pa so objavljena v Lovcu in na medpokrajinskih konferencah.

Bruceloza je še vedno prisotna na področju LZ Koper, LZ Postojna in ZLD Gorica, zato so proti tej bolezni še vedno potrebni ukrepi kakor preiskave uplenjenih oziroma obolelih zajcev. Delo financira LZS na osnovi posebne pogodbe z omejenim inštitutom s 5 000 din. Rezultati v lanskem letu bodo objavljeni v Lovcu.

4. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije (IGLS) bo nadaljeval naslednje dolgoročne naloge, ki jih sofinancira LZS:

a) Tehnična zaščita gozdnih kultur pred škodami od velike divjadi 15.000 din;

b) Uskladitev gozdarstva in lovstva na območju GG Kranj in ZGD Kozorog-Kamnik 10.000 din;

c) Uskladitev gozdarstva in lovstva na območju GG Postojna in ZGD Jelen-Snežnik 5.000 din.

Razen tega bo LZS financirala novo raziskovalno nalogo »Kemizacija v gozdarstvu in kmetijstvu ter njen vpliv na divjad« s 30.000 din.

Podrobnejši program dela je potrdila gospodarska komisija LZS. Ta naloga ima naslednje osnovne cilje:

a) znižati izgube divjadi zaradi uporabe pesticidov;

b) proučiti obstoječe kemične preparate in njihov vpliv na divjad ter doseči, da se novi tovrstni izdelki testirajo pred uporabo, saj je njihov učinek na divjad izredno pomemben;

c) iskati metode biološke zaščite kot protiutež kemični zaščiti;

č) spremljati najnoveše dosežke raziskav v svetu.

Glede sodelovanja so že navezani stiki s sorodnimi institucijami v ČSSR in Zahodni Nemčiji.

5. Po načelnem soglasju zadnje seje upravnega odbora o dopisni šoli za pridobitev srednje ali višje strokovne izobrazbe v lovstvu je v izdelavi podrobnejši program te šole. Izvedba programa temelji na sodelovanju z dopisno delavsko univerzo. Zanimanje za to dopolnilno šolanje je precejšnje, zato naj bi program stekel že jeseni. Predvidenih stroškov za enoletno šolanje bo okrog 50.000 din.

6. Za slovensko lovsko razstavo v Mariboru od 7. do 15. oktobra 1972 je odobren finančni prispevek 60.000 din, kar je z ozirom na pomen te manifestacije vsekakor upravičen izdatek.

7. Za strelske prireditve republiškega pomena je predvidenih 40.000 din in to za republiško prvenstvo v lovskem streljanju in za udeležbo ekipe LZS na dveh mednarodnih

Proračun organizacije Lovske zveze Slovenije za lov. leto 1972/73

I. Lovec

Dohodki:

1. Prenos salda	19 550,00
2. Od prispevkov področnih LZ – članarine	659 000,00
3. Naročnine za Lovca	14 000,00
4. Oglasi v Lovcu	30 000,00

Skupaj . . . 722 550,00

Izdatki:

1. Osební prejemki s prispevki	50 100,00
2. Tisk in ekspedit Lovca	400 000,00
3. Klišejí, slike	45 000,00
4. Avtorski honorarji	50 000,00
5. Tiskovni papir	110 000,00
6. Ostali stroški (pomoč administraciji)	55 000,00
7. Rezerva	12 450,00

Skupaj . . . 722 550,00

II. Hiša – lovski dom

Dohodki:

1. Restavracija »Zlatorog«	80 000,00
2. Gajitvena lovišča LZS	10 000,00

Skupaj . . . 90 000,00

Izdatki:

1. Osební prejemki s prispevki	49 300,00
2. Amortizacijski sklad LZS	40 700,00

Skupaj . . . 90 000,00

III. Organizacija

Dohodki:

1. Prenos salda	12 784,05
2. Od prispevkov področnih LZ – članarine	106 000,00
3. Izkupiček za tiskovine	199,95
4. Lovca za administracijo	55 000,00
5. Obresti Ljubljanske banke	7 000,00

Skupaj . . . 180 984,00

Izdatki:

1. Osební prejemki s prispevki	75 000,00
2. Materialni izdatki	56 500,00
3. Funkcijski izdatki	44 680,00
4. Rezerva	4 804,00

Skupaj . . . 180 984,00

Rekapitulacija

Dohodki:

I. Lovec	722 550,00	
II. Hiša – lovski dom	90 000,00	
III. Organizacija	180 984,00	993 534,00

Izdatki:

I. Lovca	710 100,00	
II. Hiša – lovski dom	90 000,00	
III. Organizacija	176 180,00	976 280,00
Proračunska rezerva 1,76 %		17 254,00

Ljubljana, 11. 3. 1972.

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Proračun lovskega sklada Lovske zveze Slovenije za lov. leto 1972/73

Dohodki:

Lovska zveza	Vrednost odstrela	6 % prispevek v sklad LZS
Bela krajina	241 840,00	14 510,40
Celje	906 212,00	54 372,72
Gorenjska	601 737,00	36 104,22
Gorica	800 150,00	48 009,00
Gornja Radgona	248 083,00	14 884,98
Idrija	192 527,00	11 551,62
Kočevje	574 881,00	34 492,86
Koper	582 172,00	34 930,32
Ljubljana	1 179 151,00	70 749,06
Ljutomer	114 560,00	6 873,60
Maribor	1 226 823,00	73 609,38
Notranjska	360 219,00	21 613,14
Novo mesto	485 896,00	29 153,76
Posavje	447 504,00	26 850,24
Postojna	531 974,00	31 918,44
Prekmurje	675 510,00	40 530,60
Ptuj	520 548,00	31 232,88
Zasavje	261 995,00	15 719,70
Skupaj	9 951 782,00	597 106,92

Gojitveni lovišči LZS »Ljubljanski vrh« in »Žitna gora« odslej prispevata v lovski sklad LZS preko področnih LZ enako kot lovske družine in to preko ZLD Ljubljana in LZ Kočevje.

Izdatki:

1. Strokovni sekretariat	160 000,00
2. Materialni izdatki sekretariata	45 000,00
3. Biotehniška fakulteta (patologija, bruceloza)	15 000,00
4. IGLGS (4 raziskovalne naloge)	60 000,00
5. Dopolna šola	50 000,00
6. Slovenska lovska razstava Maribor 1972	60 000,00
7. Strelstvo	40 000,00
8. Tečaj za lov. čuvaje – šolanje kadrov	20 000,00
9. Proučevanje divjega petelina	5 000,00
10. Plakete – odlikovanja	40 000,00
11. Sodelavci pri izdelavi zakona o lovstvu	5 000,00
12. Filmi	50 000,00
13. Kinološke prireditve republiškega pomena	10 000,00
14. Anuvete posojil za muzej	10 000,00
15. Ceniki – tiskovine	10 000,00
16. Rezerva	17 106,90
Skupaj	597 106,90

Ljubljana, 11. 3. 1972.

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Rado Pehaček, l. r.
Predsednik:

Opomba: Kolikor kak član lov. organizacije želi pojasnilo v zvezi s proračunoma LZS, ga lahko dobi v računovodstvu LZS.

tekmovanjih v Trstu in na avstrijskem Koroškem ter končno za vzdrževanje strelišča LZS v Tomačevem.

8. Velik interes za zadnji tečaj za lovske čuvaje narekuje izvedbo takega tečaja tudi v lovskem letu 1972/73, za kar so namenjena ustrezna sredstva.

9. Po sklepu zadnjega občnega zbora začnemo z dolgoročnim in sistematičnim zbiranjem podatkov o divjem petelinu v Sloveniji. Gospodarska komisija LZS je že predvidela ustrezen način dela, stroški so pa namenjeni za izdelavo periodičnih anketnih listov in za minimalno odškodnino sodelavcem po lovskih družinah in lovskogospodarskih organizacijah.

10. Za izdelavo kvalitetnejših in estetsko ustrežnejših lovskih odlikovanj, diplom in posebnih plaket za dolgoletne, zaslužne sodelavce v lovski organizaciji je predvidenih 40.000 din.

11. V letu 1972/73 bo tekla javna razprava o novem zakonu o lovstvu, sprejeta bodo temeljna stališča. Lovska organizacija si mora vsekakor zagotoviti enakopravno sodelovanje pri izdelavi in oblikovanju stališč. To delo pa prerašča okvire neplačanega dela pravne komisije, saj bo potrebno angažirati kvalificirane sodelavce pravnike ter jih tudi ustrezno honorirati.

12. Vzgojno-propagandno delo s filmi oziroma strokovnimi predavanji dobiva vse širši obseg. Sedanja kinoteka 12 lovskih filmov Lovske zveze Slovenije predvidevamo izpopolniti z nekaj odličnimi strokovnimi filmi iz Nemčije in Avstrije, med drugim s ponovno nabavo filma »Po strelu«.

13., 14., 15. Ti izdatki so konstantni in predstavljajo nadaljevanje vsakoletnega sodelovanja LZS pri kinoloških prireditvah republiškega pomena, pri odplačevanju anuvet posojil za lovski muzej in pri tiskanju cenikov ter tiskovin za enoletne lovskogospodarske načrte.

Teze za pravilnik o opravljanju lovskih izpitov

Izvršni odbor je za poenotenje lovskih izpitov sprejel naslednja temeljna načela:

1. Izpiti naj bodo organizirani enotno po vsebini in ocenjevalnih kriterijih.

2. V interesu napredka lovstva, gojitve in varstva divjadi naj bo izpitna snov obširnejša in zahtevnejša, kar bo omogočilo primerno in pravično odbiro kandidatov ter prispevalo k strokovnemu teoretičnemu in praktičnemu znanju.

3. Izpiti naj bodo teoretični in praktični. Teoretični del naj bi bil v vsej Sloveniji enoten po sistemu testiranja (podobno kakor za voznike motornih vozil). Praktični del pa naj bi kandidat opravljal že v pripravniki dobi z delom v lovišču, s tem, da bi oceno o praktičnem delu posredoval izpitni komisiji upravni odbor pristojne lovske družine. Na podlagi ocen praktičnega in teoretičnega dela bi spričevalo izdala izpitna komisija področne LZ.

Upravni odbor se je načelno strinjal z navedenimi stališči, kar bo omogočilo nadaljevanje dela v tej smeri.

Slovenska lovska razstava Maribor 1972, 50-letnica lovske organizacije v Prekmurju

V tem letu bo slovensko lovstvo pripravilo dve pomembni prireditvi. Razstava v Mariboru je republiškega pomena, prekmurska lovska organizacija pa praznuje 50-letnico organiziranega delovanja. O tem sta podrobneje poročala predsednik LZ Maribor Lojze Briški in predsednik LZ Prekmurje Janez Drvarič. S tem da je Lovska zveza Maribor prevzela organizacijo največje lovske razstave v Sloveniji doslej, se je vsekakor lotila obsežne in odgovorne naloge.

Uspeh razstave pa ni odvisen samo od dobre organizacije, pač pa tudi od uspešnega sodelovanja vseh slovenskih lovskih organizacij, na katere se upravni odbor obrača s prošnjo in priporočilom za sodelovanje na vseh ravneh. Razstava bo posvečena tudi varstvu narave in okolja, tako človekovega kot divjadinega. Razstavljenе trofeje pa naj prikažejo uspeh gojitve divjadi v našem družbenem sistemu. Upravni odbor se je strinjal tudi s predlogom, da naj bi bil razstaveni katalog hkrati tudi evidenčni pregled vseh močnejših lovskih trofej v Sloveniji. Zlatorogova knjižnica je ta katalog uvrstila v svoj program.

Druge pomembne zadeve

O izvajanju programov svojega dela so poročali še sekretariat Zveze, komisija za založništvo, vzgojno-propagandna komisija in komisija

za lovski muzej. Sprejet je bil temeljni program našega glasila, o katerem je poročal že aprilski Lovec. Reorganiziran je bil tudi izdajateljski svet LZS in imenovan uredniški odbor Lovca.

Gospodarska komisija LZS je zbrala in proučila predloge za prehod poslovanja lovskih organizacij na koledarsko leto. Komisija meni, da ta sprememba s svojimi posledicami ne bi odtehtala prednosti, ki jo ima lovsko leto. Upravni odbor pa je bil mnenja, da naj bi sprememba veljala samo za finančno poslovanje, medtem ko naj bi lovsko-gospodarska vprašanja še naprej urejali z ozirom na biološke pogoje po sedanjem lovskem letu. Končna odločitev je bila poverjena sekretariatu in gospodarski komisiji Zveze.

Naslednja seja upravnega odbora LZS bo ob priliki Slovenske lovske razstave oktobra v Mariboru.

Blaž Krže

Blagajniško poslovanje »na rešetu«

Jože Kuntarič

Inšpektor službe družbenega knjigovodstva (SDK), podružnica Celje, je v oktobru 1971 opravil pregled blagajniškega poslovanja za leto 1971 v nekaterih društvih. Med pregledanimi je bilo tudi pet lovskih družin Lovske zveze Celje: Velenje, Škale, »Velunja«-Šoštanj, »Smrekovec«-Šoštanj in Braslovče. Pregled se je nanašal na celotno blagajniško poslovanje, tako sredstev iz lovišča kakor tudi sredstev društva – organizacije.

Pregledani so bili tudi dokumenti, na osnovi katerih lovske družine poslujejo: odločbe o vpisu LD v register društev, pogodbe s SO o oddaji oz. prevzemu lovišča v gospodarjenje, pravila in poslovniki. Po

določilih poslovnikov je inšpektor preverjal, če so bila finančna sredstva pravilno uporabljena.

Pregledi so bili opravljeni na temelju določil zakona o službi družbenega knjigovodstva (Ur. l. SFRJ, št. 23/67, 32/70). Mimogrede povedano, da je bil po tem sprejet nov zakon o službi družbenega knjigovodstva in objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 5/72. Določila o blagajniškem poslovanju so ostala v tem zakonu nespremenjena (čl. 25, bivši 56.), le da so kazni za kršitev teh določil ostrejšje. Prej v čl. 95 za pravne osebe od 1.500,00 do 10.000,00 din sedaj pa v čl. 68 od 5.000,00 do 50.000,00 din. Za odgovorne osebe pa od prejšnjih

100,00 din do 3.000,00 din na 500,00 do 3.000,00 din. Novi zakon velja seveda tudi za blagajniško poslovanje lovskih družin.

V čl. 25 določa, **da morajo imeti uporabniki družbenih sredstev na računih pri službi vsa svoja denarna sredstva**, če ni v zveznem zakonu drugače določeno. Na temelju tega morajo tudi lovske družine, kot uporabnice družbenih sredstev, urediti svoje blagajniško poslovanje preko žiro računov ali izjemoma, če je njihov sedež oddaljen od področne SDK, z računsko knjižico, ki jo izda področna SDK na posebno utemeljeno vlogo.

Vem, da v več primerih blagajniško poslovanje lovskih družin ni tako urejeno. Denarna sredstva so naložena na hranilne knjižice pošt in drugih hranilno kreditnih služb (kmetijske zadruge, banke itd.). Blagajniki hranijo denar tudi doma v gotovini. Prvo je v nasprotju z zakonom, kajti **pravne osebe ne smejo nalagati denarnih sredstev na hranilne knjižice**, saj so izstavljen na ime blagajnika ali donositelja – geslo. Odveč bi bilo komentirati, kako hitro je lovska družina v takem primeru ob svoje premoženje. Drugo je v nasprotju s **predpisom o blagajniškem maksimumu, ki ga z odločbo določi uporabnikom družbenih sredstev SDK**, tudi na posebno vlogo.

Na vseh navedenih pregledih je bilo ugotovljeno, da vodijo lovske družine svoje blagajniško poslovanje z žiro računi, vendar sta imeli lovski družini Škale in Velenje del finančnih sredstev naloženih na hranilni knjižici. Blagajnik LD Škale je imel na dan pregleda v blagajni 8.493,75 din, ki jih je prejel po pošti za prodano uplenjeno divjad dva dni pred pregledom od Lovske zadruge »Lovec« – Ljubljana. Smatrali smo, da finančna sredstva, ki jih lovska družina kot društvo pridobi s članarino, prireditvami in podobnim, po določilu zadnjega odstavka 5. čl. temeljnega zakona o društvih (Ur. l. SFRJ, št. 16/65)

To ni več lovsko

Foto M. Juvan

lahko nalagajo tudi na hranilne knjižice. Ta člen namreč pravi: »Služba družbenega knjigovodstva kontrolira finančno in materialno poslovanje društev, razen razpolaganja s sredstvi, ki jih društvo dobiva od članarine in drugih prispevkov svojih članov.«

SDK je proti obema lovskima družinama predlagala gospodarsko-kazenski postopek, ki ga je pristojni javni tožilec tudi sprožil pred občinskim gospodarskim sodiščem v Celju. Kot odgovorni osebi sta bila v postopek predlagana tudi predsednika in blagajnika obeh LD. Obravnava proti LD Škale in odgovornima članoma je bila 9. 3. 1972. Izdana je bila sodba P. k. 16/72-3, s katero je bila LD Škale obsojena na 3.000,00 din, predsednik na 250,00 din in blagajnik na 350,00 din kazni, vendar pogojno za dobo enega leta. Obravnava

proti LD Velenje še ni zaključena. Izrek o krivdi se v sodbi glasi:

»Lovska družina Škale pri Velenju je prekršila določila čl. 56 zakona o službi družbenega knjigovodstva s tem, da v letu 1971 ni imela vseh svojih sredstev na žiro računu, temveč tudi na hranilni knjižici in v blagajni ter je na dan pregleda, dne 8. 10. 1971, imela na hranilni knjižici 1.221,30 din, v blagajni pa 8.493,75 din gotovine, s čimer je storila gospodarski prestop po čl. 95, točka 2, zakona o službi družbenega knjigovodstva.«

Sodišče je ugotovilo, da sta za kršitev odgovorna predsednik in blagajnik LD.

Določilo za izrek pogojne kazni je sodišče uporabilo predvsem zaradi pričanja avtorja tega sestavka kot predsednika LZ Celje, ki je sodišču pojasnil:

da sloni delo po lovskih družinah izključno na prostovoljnosti in nihče za svoje delo v LD ne prejema plačila;

da so sedeži lovskih družin v večini primerov precej oddaljeni od sedežev področnih bank, ki poslujejo samo v dopoldanskem času, blagajniki pa so tedaj v službah in si čestokrat vzamejo dan rednega letnega dopusta, da opravijo bančne posle za lovsko družino;

da je SDK predčasno ukinila računске knjižice;

da je LZ Celje zmotno tolmačila določilo zadnjega odstavka čl. 5 temeljnega zakona o društvih;

da v finančnem poslovanju 48 lovskih družin LZ Celje do sedaj ni bilo nobene zlorabe zaupanih jim sredstev.

Ta prispevek sem napisal v opomin vsem lovskim družinam, ki še

danes poslujejo »po svoje«. Smo uporabniki družbenih sredstev, zato veljajo tudi za nas predpisi o gospodarjenju z družbenimi sredstvi, v kar je vključeno tudi blagajniško poslovanje lovskih družin. Dokler nismo prišli »na rešeto«, smo živeli v prepričanju, da je pač prav, kakor se pač kdo znajde, opozorila pa niso zalegla ne ustna ne pismena. Vprašam se, kako bi opravičevali visoke kazni zaradi protipravnega poslovanja pred članstvom, saj je dohodek iz lovišča namenjen lovišču.

Priporočam lovskim zvezam, da dajo ponovna, precizna navodila za blagajniško poslovanje lovskim družinam in to v dogovoru s področno SDK, ki bo rade volje dala zaradi specifičnosti lovske organizacije tudi koristne predloge. Tudi v njihovem interesu je, da ni tozadevnih gospodarskih prestopkov.

pa je poslušati ugovore tistih, ki jim je žal izdatka za strelivo, ki dandanes res ni majhen.

Da so takšni pomisleki neumestni, kažejo izkušnje. Na primer v LD Laško opravljamo preizkušnjo že štiri leta. V začetku, v prvem letu, so bili rezultati za člane slabi, saj je preizkušnjo opravilo manj kot tri četrtine kandidatov. Poglavitni razlog je bil ta, ker so posamezniki šele na preizkušnji uvideli, da njihovo orožje zaradi iztrošenosti ali raznih pomanjkljivosti ne ustreza več. Občasne zastrelitve na lovu so jim bile do tedaj le »slučajne«, sedaj pa so spoznali, da puška le ni več takšna, za kakršno so jo imeli. Nadaljnji pogost razlog je bil pešajoč vid: hočeš nočeš si je marsikdo moral natakiniti očala (ki jih je skrival v žepu) ali si celo oskrbeti strelni daljnogled. Vse to so razumljivi in povsem normalni pojavi, ki pa jih posameznik pred tem ni mogel ali hotel uvideti. Za ilustracijo naj povemo, da v zadnjih dveh letih uspešno opravi to preizkušnjo že takoj spočetka okrog 90 % kandidatov.

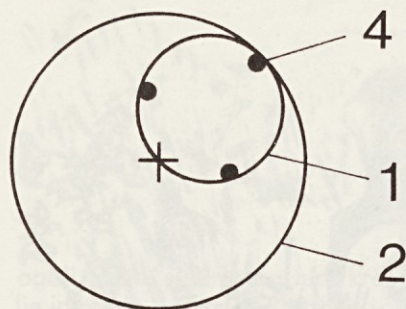
Težji je odgovor, kako se naj preizkušnja opravi. Namen je vsekakor ugotoviti kakovost orožja in usposobljenost strelca. Pri tem je bolj paziti na še dovoljen raztros puške, tj. na njeno natančnost, kot pa na srednjo lego zadetkov, tj. na njeno točnost, ki se da – za razliko od raztrosa – s pristrelitvijo še popraviti. Iz balistike vemo, kako poteka pristreljevanje in ugotavljanje raztrosa ter kakšne so sodobne norme za oceno kakovosti puške. Vemo npr., da je za to potrebno čim več oddanih strelcev, nikakor ne manj kot pet, in da je za oceno »še dobro« potrebno doseči streliščni raztrosni krog s premerom največ 10 cm na razdalji 100 m oz. premer 12 cm pri večcevni puškah. Seveda bi bile te norme za mnoge lovce preostre in bi prišli do lovne dovolilnice predvsem premožnejši, ki si lahko nabavijo drago sodobno orožje, pa še streljati morajo do-

O strelskem preizkušanju pred lovno sezono na srnjad

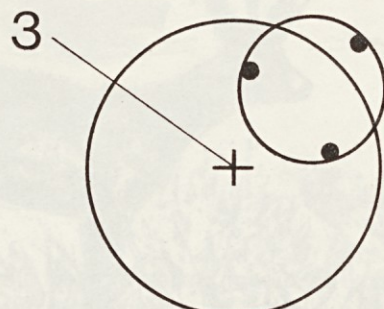
Prof. dr. Rafael Cajhen

Z naraščajočim staležem in odstrelom divjadi, zlasti srnjadi, ima vse večje število članov lovskih družin možnost za lov s kroglo. Izhajajoč predvsem iz lovsko-etičnega načela moramo težiti za tem, da je pri strelu usmrtilcev divjadi hitra in brez bolečin, tako »da divjad strela več ne sliši«. Da to dosežemo, morajo biti izpolnjeni nekateri osnovni pogoji: dobra puška, ustrezno strelivo in dobre strelske sposobnosti. Na vsak način je treba preprečiti vsako vežbanje na plemmitih živih ciljeh in doseči čim manj nepotrebnih zastrelitev. Zato je prav, da lovske družine pred začetkom lovne sezone vse prijavljene kandidate obvezno preizkusijo. To ni pristreljevanje puške, temveč

preizkušnja, ki naj pove, če lovec in puška izpolnjujeta neke minimalne pogoje za pravičen lov. Ob tem se med članstvom ponavadi takoj pojavita dve vprašanji: prvič, ali je preizkušanje umestno, in drugič, kako naj se takšno preizkušanje opravi. Začetni odpor proti uvedbi preizkušnje je v lovskih družinah s strani dela članov ponavadi velik. Čeprav nihče ne poskuša ovreči zgoraj navedene utemeljitve o umestnosti, pa nastopi odpor, ko je treba dokazovati svoje strelske sposobnosti in sposobnosti svoje puške, ki je ponavadi toliko bolj hvalisana, kolikor starejša je. K temu se pridruži še prikrit strah »uglednih« lovcev, da bi se morda ne »osramotili«. Najbolj žalostno

a) še dopustno

b) ni več dopustno

- 1 – streliščni raztrosni krog premera 15 cm
- 2 – krog tarče s premerom 30 cm
- 3 – središče tarče
- 4 – zadetek

bro. Za marsikoga je celo izdatek – recimo za deset nabojev – ob-
čuten. Zato je pri določitvi norm
strelskega preizkušanja potrebno
poiskati kompromis, ki naj omogoči
lov čim večjemu številu članov in
hkrati zagotovi na zmerne strelne
razdalje lovsko pravičen strel.

V LD Laško smo se že takoj spo-
četka odločili za naslednje norme:

1. trije zaporedni strelji na tarčo s
premerom najmanj 30 cm, brez
vmesnega kazanja,
2. razdalja 100 m,
3. drža poljubna,
4. čas neomejen,
5. še dopustni streliščni raztrosni
krog s premerom 15 cm,
6. streliščni raztrosni krog mora v
celoti ležati znotraj kroga tarče
s premerom 30 cm (glej sliko!).

To zadnje določilo upošteva dej-
stvo, da si mnogi puško izposojajo
in da prihaja zaradi individualnega
načina merjenja pri raznih strelcih
in sicer isti puški do odstopanja
srednje zadetne točke. To določilo
dovoljuje toleranco v srednji za-
detni točki, tako da ni potrebno
posebno pristreljevanje iste puške
za različne strelce ob predpostavki
seveda, da posamezni strellec na
lovu popravi merilno točko.

V praksi najenostavneje ugotavlja-
mo, če je strellec izpolnil zahteve
tč. 5 in 6 takole: Predhodno izre-
žemo iz prozornega materiala (ce-
luloid, plastična folija ipd.) model
– okroglo ploščo s premerom 15 cm
in če z njo lahko hkrati po-
krijemo vse tri zadetke
in če se plošča vsaj še
dotika središča tarče, je
norma izpolnjena.

Res je, da so te norme objektivno
zelo blage, res pa je tudi, da jih
marsikdo le s težavo ali pa sploh
ne doseže in je zato ugovorov
precej. Pomisliti je treba, da so
pogoji pri preizkusnem streljanju
na strelišču idealni, v lovišču
pa bodo precej slabši, vsaj kar
zadeva naslon, svetlobne razmere
in razpoložljivi čas pa tudi prisot-
nost »lovске mrzlice«. Kdor torej

pri tako idealnih pogojih na streliš-
šču ne doseže blagih norm, res
nima kaj iskati v lovišču! Da je to
res, naj ilustrirata dva značilna do-
godka iz lovske prakse.

Pred več leti sta kot gosta prišla
v LD Rečico pri Laškem na lov na
divje prašiče dva znana – naj osta-
neta neimenovana – slovenska
strelca in dolgoletna strelska držav-
na reprezentanta. Pred lovom ju na
pol v šali vpraša lovovodja, koliko
prašičev mislita »položiti«. Pa od-
vrne eden, povsem resno: »Petkrat
lahko streljam, torej najmanj štirje
prašiči!«. In zgodilo se je, da mu je
res prišel trop prašičev in glej čudo:
vseh pet strelcev je oddal mimo!
Tudi njegov tovariš je zgrešil vse.
In v tistem času je bil eden od njiju
celo jugoslovanski rekorder...!
Tudi drug značilen primer se je
zgodil pred leti v isti lovski družini.
Na srnjaka je prišel znani puškar
iz Borovelj v Avstriji, star preizku-
šen lovec in odličen strellec, ki še
danes pristreljuje puške. S spremlje-
valcem sta zgodaj zjutraj na visoki
preži čakala srnjaka. Gost je imel
v roki – kako tudi ne! – odlično
puško kalibra 6,5 × 68 s strelnim
daljnogledom seveda. Tedaj izstopi
kapitalen srnjak. Pogled nanj je
očividno spravil gosta v takšno
lovsko mrzlico, da je srnjaka z na-
slona na razdaljo 120 m povsem
zgrešil. Ko mu je spremljevalec pre-
prečil takojšen drugi strel in se je
gost pomiril, je srnjaka, ki se je
medtem mirno pasel dalje, z dru-
gim strelom zadel točno v srce.

V obeh primerih je šlo za odlično
orožje in odlične strelce – in za
dejanske razmere v lovišču, ki zelo
odstopajo od idealnih na strelišču.

Zato opisane norme ob takih ideal-
nih pogojih nikakor niso preostre.
Nasprotno: kdor jih komaj dosega,
naj se v lovišču omeji na strelno
razdaljo največ 60 m, vsi drugi na
največ 100 m, razen seveda v nujnih
primerih, npr. pri strelu na bolno
divjad. Za strele na večje razdalje
pa morajo puška, strelivo in stre-
lec izpolnjevati ustrezno ostrejše
pogoje glede natančnosti in toč-
nosti.

Zelo zmotno je tudi mnenje, da je
za lovce, ki uspešno tekmujejo na
lovskih strelskih tekmovanjih z ma-
lokalibrsko puško, preizkušnja ne-
potrebna. Potrebna je vsekakor
preizkušnja puške. Pogosti pa so
tudi primeri, da tak uspešen strellec
v lovišču odpove, pri čemer vpliva
mimo že naštetih razlogov tudi
dejstvo, da strellec, posebno če ga
je že kdaj »udarila« puška, kaj rad
zmakne pri streljanju z močnejšim
nabojem. Zato je prav, da preiz-
kušnjo opravijo prav vsi kandidati
in to s tistim orožjem in stre-
livo, s katerim bodo lovili. Ta
puška se naj vpiše v lovno dovo-
lilnico. Tudi če si kdo izposodi
puško od lastnika, ki je že prestal
preizkušnjo, mora ponovno sam
opraviti preizkušnjo in se sam pre-
pričati, kako puška nosi. Znano je,
da se drža puške in način merjenja
pri posameznikih zelo razlikujeta,
zlasti pri merjenju čez muho in ko-
bilico. Zato tudi priznani puškari
pustijo v svoji prisotnosti pristrelje-
vati puško lastniku samemu, kar
je zelo pravilno.

Omenimo naj še najbolj pogoste in
grobe napake, ki jih opažamo pri
tovrstnih vsakoletnih preizkušnjah.
Mnogi ne upoštevajo, da se pri

Ima že oguljeno

Jurij Mikuletič

streljanju cevi segrevajo in se zato lega zadetka spreminja. Napaka, ki se zaradi tega pojavi, je zlasti občutna pri večcevni puškah. Zato je treba počakati, da se cevi med posameznimi strelji ohladijo. Strellec, ki svojo puško dobro pozna, lahko strelja tudi brez odmora tako, da ustrezno korigira merilno mesto.

Velikokrat opažamo, da strelja posameznik z različnimi tremi naboji, ki imajo različne balistične podatke. Ponavadi si naboje kar izposoja na strelišču. Rezultati so seveda porazni, saj bi tudi najboljši strelec iz dobre puške s tako različnimi naboji ne dosegel norme. Pravilno je, da se lastnik puške odloči za eno znamko in vrsto naboja in z njim pristrelji puško. Nabavi naj si naenkrat vsaj 30 do 50 nabojev iste proizvodne serije, tj. z isto proizvodno številko, ki je natisnjena na škatlici. Šele to mu jamči veliko enakomernost v nabojih in doseženi rezultati bodo poplačali to enkratno »investicijo«.

Poznana je tudi lovska družina, ki zaradi »varčnosti« opravila preizkusno streljanje z enim samim strelom! Da je to čisti nesmisel, saj en slučajni strel še prav nič ne pove, je popolnoma jasno in tudi znanstveno ugotovljeno.

Najpogostejše napake na orožju so slabe merilne in prožilne naprave. Zlasti lovcem s slabim vidom, pa tudi vsem drugim, če le to zmorejo, priporočamo nakup strelnega daljnogleda. Montaža daljnogleda

mora biti zelo skrbna in strokovna ter jo zmore v redu opraviti le dober puškar. Štednja pri izdatku za montažo ni umestna! Vse prevelikokrat opažamo npr. ohlapno montažo sicer dobrega daljnogleda. Ne smemo pozabiti, da npr. ohlapnost samo 1/10 mm v montaži lahko na razdalji 100 m povzroči napako v zadetku celih 10 cm! K puškarju sodijo tudi vse puške, katerih prožilne naprave niso v redu. Puške za lov na srnjad naj bodo po možnosti opremljene z naprožilom.

Dobro je, da vse te napake na orožju in nepripravljenost strelca pridejo na dan na strelišču, kjer ne povzročajo škode, ne pa šele

Divji petelin

Gustav Maier

Avtor, ki je napisal ta članek neposredno za naše glasilo LOVEC, je okrajni lovski mojster iz Šmohorja (Hermagor) v Ziljski dolini. Je odličen poznavalec alpske divjadi in znan ocenjevalec lovskih trofejev na več mednarodnih razstavah.

Ur.

Lovska pravičnost naših prednikov je izvirala bolj iz zavzetosti do narave in lovskih večšin z vednim streljenjem, da uplenijo čimveč divjačine. Pri tem pa je bilo njihovo

v lovišču. Vsakdo, kdor uspešno prestane preizkušnjo, dobi s tem tudi nekakšno osebno zagotovilo in notranji mir, saj ve, da sta on in puška pripravljena za pravičen lov.

Rezultati v LD Laško potrjujejo umestnost in pravilnost takšnih preizkušenj. Mnogo napak na orožju je bilo na ta način odkritih in nato odpravljenih. Marsikdo je uvidel, da mora izboljšati svoje strelske sposobnosti, in jih je tudi izboljšal, tako da sedaj velika večina kandidatov uspešno prestane preizkušnjo. In rezultati iz lovišča? Če ne upoštevamo novincev v lovišču, ki jim lovska mrzlica posebno nagaja, so se rezultati drugih članov zelo izboljšali: zadetki na srnjadi so v veliki večini »čisti«, število zastrelitev pa se je zmanjšalo procentualno na približno eno četrtno.

Vse to govori v prid potrebi, da vse lovske družine uvedejo obvezno preizkusno streljanje vsako leto, pri čemer nikakor ne bi smeli biti izvzeti tudi lovski gostje. Naj poveimo, da je takšno preizkusno streljanje uvedeno že vrsto let v našem znanem lovišču Belje pa tudi v tujini, npr. na Švedskem.

znanje o navadah naše divjadi še dokaj pomanjkljivo. Lovska znanost je mlada, omogoča nam o divjadi vedeti toliko, kar bi bilo za njeno gojitev potrebno. Danes vemo več o paši, ploditvi, oblikovanju rogova itd., kakor so vedeli nekdaj.

Vsi lovci naj se čim več mogoče zanimajo za biologijo divjadi; ta je temelj vse njene gojitve in upravljanja ter bo to vedno bolj, čim bolj bo pokrajina pod vplivom člo-

veka. Če hočemo populacije naše divjadi ohraniti bodočnosti, mora biti naše stremljenje oprto na solidno biološko znanje.

Posameznik pa ne more praznin v raziskovanju izpolniti, temveč le delo mnogih raziskovalcev nam lahko da potrebno podlago. Divjega petelina in ruševca opevajo mnoge narodne pesmi alpskih dežel, vendar je le peščici ljudi poznamo, kako ti prabitni ptici živita. Vzrok neznanja je njihov skrit način življenja, težava opazovanja ter nezadržno upadanje populacije.

Divji petelin se nahaja od Južne Evrope prek Srednje Evrope v Skandinaviji, v Sovjetski zvezi na Uralu in v Sibiriji do Lene v raznih različnih. Natančnih mej in oblik, ki se zlivajo druga v drugo, ni mogoče navesti.

Divji petelin je največji zastopnik naše domače gozdne kurjadi. Dolžina (od konice kljuna do konca repa) 90 do 110 cm, razpon peruti 120 do 140 cm. Izjeme so nad in pod temi merami. Teža je 3 do 6,5 kg, poprečje 4 do 5 kg. Kokoš: 60–70 cm, razpon 95–105, teža 1 do 2 kg. Ta kurjad je najtežja v novembru.

Kokoš ima bolj rjavkasto-rumeno perje in belkastimi in rjastimi pegami. Zgoraj je črno rjava z rjasto rjavimi prečnimi pasami.

Petelin ima krasno kovinsko svetleče se črno rjavo perje. Glava in brada sta črni, vrat belo oškropljen, hrbet črno rjav do pepelasto siv, zgornji del peruti rjasto rjav, spodnji del pepelasto siv, okence snežno belo. Črna so tudi repna peresa z manj ali več belimi lisami. Pri kokoši in mladih je dušnik normalen, medtem ko je pri petelinu daljši v obliki loka.

Divja kurjad je hitra v teku. Sled stopal (prstov) ima obliko križa. Let je dober in hiter, vršanje povzroča trdo perje.

Golitev se začne že konec maja. V tem času petelina le redko vidimo. Prav kakor si vsako leto

ogoli perje, si izmenja tudi kremplje in resice na prstih. Povrhna roženina na kljunu odpade, ko se spodaj nova otrdi. Petelin tedaj zabada v pesek kljun in dela za prst široke luknje, dokler ne sleče s kljuna povrhnjice. V tem času se ne more hraniti s smrekovimi in borovimi iglami.

Vidi in sliši dobro. Talne tresljaje takoj občuti. Med zadnjim delom kitice, med brušenjem (škripanjem), je petelin docela gluha. Občasno je med brušenjem tudi vid na kratko zastrt in sicer z žmurko, ki zastre oko. Vzrok tako imenovane delne gluhosti med petjem je v zaprtju slišnih organov z nastavkom spodnje čeljusti (nabrekla kožnata guba zapre sluhovod).

Velika kurjad je izrazita gozdna ptica. Godijo ji mešani gozdi, po možnosti z več drevesnimi vrstami vseh starostnih razredov in z goščavami mladovja, dobrim rastjem jagodičja, s peščenimi strugami, vlažnimi jarki, nizko vejnatim drevjem itd. Sečišč na golo se ogiblje. Za petje petelini izbirajo posebna mesta. Če se oblika gozdnega se-

stoja zavoljo sečenj menja ali kraj petja vznemirja, ga petelini zapuste.

Zimo prebije velika kurjad v manjših družbah, ločenih po spolu in si izbira oddaljene gozde, gozdne tesni ali zatišna pobočja. Nočuje na drevju, pritisnjen k deblu. Ob visokem snegu tudi v snežnih duplinah.

V marcu stari petelini zapuste družbo in poiščejo svoja rastišča. Od srede marca do konca maja pojejo, višek pa je različen po kraju petja. Sicer pa izven rastišvenega časa slišimo petje skozi vse leto, razen v januarju.

Kokoš ne živi v množinskem zakonu. Izven rastišve nima nobenega razmerja. Na enega petelina so 2–4 kokoši. Kokoš si izbere svojega petelina in ob predčasni prekinitvi z njim ostane največkrat neoplojena.

Ob času rastišve se spremeni način življenja, ki je pri petelinu posebno značilen. Jutranje petje, večerno petje, petje na drevju, petje na tleh, petje pred glavnim (rastišvenim) petjem in petje po njem. Na

Maj

Foto Z. Orel

krajih petja (na rastiščih) lahko pride do hudih bojev.

Petje je odvisno tudi od vremena. Čim skromnejša je zasedba, tem bolj upada živahnost petja. Kopčanje se navadno izvrši v dopoldanskih urah na tleh. Pobudo za paritev daje kokoš. Če kokoš zgubi svojo zalego, poišče znova petelina. Znameniti poznavalec velike kurjadi Finske Siikonen je prepričan, da petelin v vsem času petja ne more oploditi več kakor 1–2 kokoši.

Leglo sestoji iz 2 do 8 (10) jajc. Kokoš znese jajce v presledku enega do dveh dni. Valjenje traja 26 do 30 dni. Po izvalitvi pelje kebkčke na bogata pasišča. V prvih življenjskih dneh so kebkčki zelo občutljivi za mraz, mokroto in za pomanjkanje živalske hrane, tako da jih mnogokrat večji del (50 %) pogine in tudi v ugodnih letih koklji ostanejo le trije do štirje mladiči. Raziskave so dognale, da kebkčkom spočetka manjka sposobnosti za reguliranje toplote. Njihova telesna toplota pri mokrem mrzlem vremenu zelo hitro upade. Sama temperatura ozračja 20° C v prvih petih dneh še ne zadostuje za vzdrževanje primerne telesne toplote. Celo toplota 30° C v prvih dneh ne zadostuje, da bi kebkčki mogli dalj časa biti brez dodatne toplote. Pršenje, megla ali močna rosa povzroče hitrejši upad telesne toplote. Upadanje telesne temperature zmanjša gibanje kebkčkov. Poiskati morajo kokljo. Čas pod kokljo ob neugodnem vremenu pa ukraja čas za pašo in preskrba s hrano lahko postane tako neredna, da kebkčki poginejo. Prvi dan se kebkčki grejejo pod kokljo okoli 16 ur in kavsajo 5 ur. Petnajsti dan prav tako dolgo, vendar že samostojno počivajo kakih 5 ur. Divja kokoš je dobra mati in pogumno brani svoj zarod. Če grozi nevarnost, koklja posvari s kratkim ostrim glasom, nakar se mladiči poskrijejo in potuhnejo, kar ogrožanje vse kite bistveno zmanjša. Po 8 dneh mo-

rejo kebkčki že nekoliko pofrčavati in pri starosti 14 dni že lahko precej daleč lete. Tri tedne stari mladiči se ne grejejo več pod kokljo. Sleherni noč poišče koklja s kebkčki drug prostor za nočitev. Do septembra ostanejo mladiči pri koklji, mladi sami se pa do pomladi drže bolj ali manj skupaj.

Hrana velike kurjadi sestoji pretežno iz iglic bora in smreke, popja, listov, zelišč in trav kakor tudi žuželk, gosenic, bub, polžev, črvov, kuščarjev in jagodičja. Kebčki in odrasli petelini med golitvijo zelo potrebujejo mravljinčje bube in mravlje. Za mlade lahko pomanjkanje teh pomeni tudi smrt. Zimska hrana sestoji v glavnem iz drevesnih igel in grmovnega popja. Zgodnja rast zelene hrane je zelo važna s svojo beljakovino in bogastvom vitaminov za razmnoževanje. Tudi zimsko osončevanje pripomore k tvorbi seksualnih hormonov.

Prebavo trde hrane pri veliki kurjadi omogočata zelo velika slepiča, ki prebavljata rastlinsko celulozo, medtem ko krepek mišičast želodec prevzame preddele. Izkoriščanje podpirajo želodčni »jedilni« kamenčki. Če ni možnosti za »zobanje« kamenčkov, kurjad pogine. Pomen za soprebavo imajo le trdi kamenčki. Ko te želodec izrabi, jih kot grušč izloči (50 g). To so silikati, kamena strela, kremenjak, kremen, oniks itd., toda ne apnenec (je premehek).

Sovražniki: Jajca so plen veveric, ježev, hermelinov, šoj in vran, prav tako so zalezovalci oziroma pokončevalci dihurji, kune, jazbeci, lisice, divji prašiči, krakulji in orli. Najboljše populacije divje kurjadi so tam, kjer sta volk in ris najpogostejša. Gozdni požari in vetrolomi so tej kurjadi lahko nevarni. Razgozdenje, suša, pomanjkanje prehrane, stalno vznemirjanje, neskladnosti v spolnem razmerju povzročajo odselitev. Bistveni vpliv na upadanje divje kurjadi pa naj bi imel lov in prav tu so nova

raziskovanja posebno potrebna, ker je očitno, da je bil dosednji lov deloma napačen. Lov sam v času petja ne utegne biti vzrok za upadanje. Toda napačen način lova in prevelik odstrel sta brez dvoma vzrok za upadanje. Načelo je vedno bilo po možnosti odstreliti najmočnejšega petelina. In prav to je pogrešen način. Pri tem še vedno odloča dosedanje napačno mnenje o več zakonih divje kokoši. Kakor kažejo novejša opazovanja, se pusti kokoš kopčati le enemu določenemu petelinu. Če tega petelina odstrelimo, pride sicer drug na njegovo mesto, toda kokoš za privaditev na drugega petelina potrebuje določen čas (10–14 dni). Mnenje, da prihod drugega petelina na rastišče uplenjenega pomeni, da bo kopčal tudi kokoši skupinskega rastiščnega okolja, je zmotno. Sleherni odstrel petelina med glavnim petjem je torej zmanjšanje prirastka. S takim dopolnilnim petelinovim prihodom nastane premor v dejavnosti razmnoževanja, ki je zlasti pri šibki populaciji lahko nevaren. Posebno važni pri razmnoževanju so starejši petelini, ki najprej pojo. Mlajši začno s petjem pozneje.

Na zborovanju mednarodnega združenja lovskih znanstvenikov v Düsseldorfu 1954 so opozorili, da more enoletni petelin oploditi le eno jajce iz zalege šestih jajc. Dveletni petelin naj bi oplodil 30 % jajc in šele triletni 60 % jajc. Z odstrelom močnih petelinov je upravičeno mnenje, da ne ostane dovolj petelinov za razmnoževanje. S petimi leti je petelin na svojem življenjskem višku. Zgodnji odstrel je prav tako kvaren kakor odstrel starih petelinov.

Navzlic odstrelnim načrtom je bil do sedaj odstrel prevelik. Bistveno upadanje povzročajo poleg mesojede divjadi (roparic) tudi kuge in bolezni. Prav tako neugodno vpli-

V pomladnem zanosu

Foto I. Mikec

vajo sečnje v gozdovih, gradnje cest, nabiralci gob, jagod ipd. Premišljujejo, če nimajo tudi UKV valovi kak vpliv.

H gojitvi: Predvsem je potrebna ohranitev življenjskega prostora. Temelj sleherne gojitve je poznanje načina življenja in zahtev na življenjsko okolje. Na Poljskem šolajo ustrezno vse gozdarsko osebje, da je seznanjeno z biologijo, ekologijo in zrejo divje kurjadi.

Opuščanje velikih sečenj na golo ugodno služi gojitvi petelina. Drevnih podrasti ne smemo iztrebljati. Posebno pomembno je drevje in grmičje, ki bogato rodi sadeže, kakor črni bezeg, rdeči bezeg, jerebika, mokovec itd., mehkolesno drevje s sočnimi vejicami in popjem, manjše jase z borovničjem, zlasti brusničjem, ohranjanje rastišč in dreves za petje. Odstranitev priljubljenega drevesa lahko povzroči, da rastišče ogluši (ostane prazno). Gojitveni ukrep je tudi, če nasujemo kupe peska in kremenca. Pesek za prepelenje, kremenec za želodčne kamenčke.

Spomladi in jeseni je velika kurjad

prav posebno vznemirljiva in se rada odseli.

Lov: Že poprej je bilo omenjeno, da se kokoš vda le enemu petelinu. Če tega petelina odstrelimo, lahko dolgo traja, preden si novi petelin pridobi naklonjenost kokoši, ki tako ostane neoplojena in tisto leto pomladek izpade. Razen tega je znano, da so petelinove ploditvene žleze tudi med glavnim petjem za čuda majhne. Ob stalnem upadanju populacije se razumljivo pojavlja vprašanje, če je lov na petelina še upravičen. Čim več petelinov, tem boljše petje in toliko več naraščaja! Navzočnost več petelinov je za spodbudo (stimulacijo) rastičvenega petja potrebna.

Kolikor se lov nanj še izvaja, je posebno važno, da ostane dovolj petelinov, ki so bili po dosedanji praksi najprej odstreljeni.

»Pretepači« so petelini, ki slehernega drugega petelina odbijejo in

preženejo. Boji brezdvomno pripomorejo k temu, da nastanejo nova rastišča. Sem in tja se morebiti le kdaj da ugotoviti kak neznosen petelin. Sicer so pa boji ob začetku rastičvenega petja normalen pojav. Zmaga najmočnejšega je normalen izbor narave, ki ga moti človek z odstrelom starih petelinov. Tedaj se mladi prezgodaj pojavijo, ki sicer rastišče obvladajo šele, ko stari petelini polagoma umolknejo in so s petjem končali.

V narodnem parku v Tatrah, kjer že 25 let ne odstreljujejo petelinov, se stalež divje kurjadi dviga in nastajajo vedno nova rastišča.

S tem sem posredoval življenjsko podobo te divje kurjadi in spregovoril o njenih potrebah. Upajmo, da bomo tudi še v bodoče lahko v naših gozdih slišali petelina!

Pripomba: Na predlog koroške lovске zveze (Kärntner Jägerschaft) v Celovcu je koroška deželna vlada zaprla lov na divjega petelina in ruševca na vsem svojem območju za leti 1972 in 1973. – Ur.

Medved na Tolminskem

Ivan Božič

Obiskovalec Tolmina je imel v l. 1971 možnost, da si je pri simpatičnem preparatorju Komacu ogledal kar 3 medvede, za naše kraje do sedaj skoraj nepoznano divjad. Prvi je bil uplenjen v prvomajskih praznikih v lovišču LD Ljubinj. Temu je sledil begunec iz gostišča Šterk iz Ajševice pri Gorici, ki je »zaspal« zaradi premočne doze uspavalnega naboja. In avgusta je prispel še tretji, ki ga je uplenil Bruno Čibej iz LD Kozja stena na Predmeji.

Za tolminsko trofejo lahko štejemo le medveda, ki je bil uplenjen v lovišču LD Ljubinj. Ta medved je tretji, ki si je pustil sleči svoj kožuh na Tolminskem v zadnjih letih. Prvi, ki je po 90 letih uplenil medveda na Tolminskem, je bil Ivo Medved iz LD Most na Soči. Uplenil ga je pred leti v Grudnici nad reko Idrijco, o čemer je naš »Lovec« že poročal. Drugi medved pa je dokaj neslavno končal svojo kosmato življenje; prišel je namreč pod tovarnjakova kolesa.

Vzrokov, da se je pričel na tolminskem pojavljati medved, nam ni treba dolgo iskati. Isto je tudi z

jelenjadjo. Medvedi so se verjetno na zaščitenem ozemlju precej razmnožili in si iščejo svoj življenjski prostor ponovno tam, kjer jih je človek pred 100 leti pregnal, a se danes tudi sam umika iz teh krajev, ker so drugje zanj boljši življenjski pogoji. Hribovske vasi na Tolminskem so bile namreč dolga leta po končani zadnji vojni velik in glavni rezervoar delovne sile, ki je odtekala v industrijo od Gorice do Jesenic in še dalje; v zadnjem času pa v tujino – zlasti ženske. Če se je iz teh lepih krajev odselilo v 25 letih 13 000 prebivalcev, ni nič čudnega, da sta mir in hrana na opuščenih njivah in v sadovnjakih privabila medveda in jelenjad, saj so bile že stare žive tolminske vasi med seboj oddaljene po več ur vratolomne peš hoje. Pričakovati moramo, da bodo tolminske lovske družine v bližnji bodočnosti soočene ne samo z umetno vnešeno dolarsko divjadjo, ampak tudi z močnim doseljevanjem avtohtone divjadi.

Poiskali smo Jožeta Kovačiča, po domače Selanovega Pepija iz Tolminskih Raven, ki nam je povedal, kako je lovil medveda:

»Vsako leto prihajam za 1. maj domov v Tolminske Ravne, saj sem se v tej gorski vasi rodil in tu preživel svojo mladost. Tu se nadiham svežega gorskega zraka, ki ga v cementarni Anhovo, kjer sem zaposlen, tako pogrešam. Poleg tega me v planine pod Migovec, Škrbino in Tolminski Kuk vabi v mesecu maju še krivorepi vitez – ruševac, ki piha na sneženih planjavah Kala. Kljub temu, da sem že 4 uplenil, se še vedno rad povzpnem v ruševje na Kal, kjer se meriva z malim viteзом, kdo bo bolje in bolj izzivalno zapihal. Pri tem mi ruševac tudi pokaže, kako se s plesom po ravninah ogreva. Njegov ples le še opazujem in se brez puške ob licu z njim veselim prebujajoče se pomladi.

Ko sem prispel v četrtek, 29. 4. 1971, okrog štirih popoldne po dveurni

pešhoji ves moker domov, sem se najprej preoblekel, nato pa pospravil malico, ki mi jo je pripravila svakinja. Po malici sem s copatami na nogah sedel za štedilnik in prižgal cigareto. Pogled mi je pobegnil skozi okno, se dvignil po domačih senožetih prek Špika na Nos in še više v Migovec, kjer sta med grebeni izmenoma podila megle sever in jug. Jutranji dež, še bolj pa veter s pogosto meglo mi bosta gotovo preprečila jutrišnjo zabavo z ruševcem, sem pomislil.

Šel sem po puško, izbrisal iz nje olje in pričel premišljevat o pripovedovanju brata Franca, da je pretekli teden v gozdu pod Kalom sledil medveda. Ta novica se mi je zdela malo čudna, saj medved tu med gamsi skorajda nima kaj iskati. Živine pri nas ni še nikoli raztrgal, razen ovce pred leti na področju LD Podbrdo. No, ko sem pripravljal naboje za morebitni jutrišnji lov, sem k nabojem s šibrami dodal še par krogelnih nabojev 7 × 57 R za svojo češko bokarico.

Sedel sem nazaj za štedilnik in pričel se je pogovor o slabem vremenu, ki bo verjetno trajalo ves čas praznikov, o slabi letini, ki sledi premokri pomladi, o propadanju planin in gorskih kmetij ter o podobnih zadevah, ki so tako živo povezane z življenjem človeka v naših gorskih vaseh.

Naenkrat priteče brez sape v kuhinjo nečak in izdavi: »Medved! Nad vasjo podi ovce!« Dalje je šlo zelo hitro. Zavedel sem se šele za hišo v družbi drugih vaščanov. Čisto tiho smo gledali v senožeti pod Špik, prek katerih so v brezglavnem strahu drvele ovce, za njimi pa je neverjetno hitro drncal medved, ki smo ga Ravnkarji po 90 letih zopet videli.

Napet film je pretrgal gozdček, ki je skril vase preplašene ovce in njihovega preganjalca. Takrat sem skočil v hišo, se obul, pograbil puško, naboje in daljnogled in že sem bil spet za hišo ob drugih. Ko

Uplenitelj Jože Kovačič

je sosed Franc videl, da grem za medvedom, se mi je kot mladostni sovrstnik takoj pridružil. Zagrizla sva se v strmine proti Špiku. Malo zaradi strmine, še najbolj pa zaradi vtisa, ki ga je naredil medved, katerega še nikoli nisem zalezoval, sva hodila počasi, oprezno. Prikradla sva se skozi ozek gozdiček na rob večje prečne senožeti, ki se je nad nama zaključevala v strmem gozdiču Špika. Naenkrat mi je zastal korak. Pod gozdičkom na majhni ravnici se je premaknila večja rjava lisa. Daljnogled mi je predstavil usločen hrbet kosmatinca. Medved se je malo premaknil in se nama v celoti prikazal na dobrih 120 m. »O hudič! Ovco trga!« se je otel Francu pritajen vzdih. Medvedu se prek senožeti nisem mogel bolj približati. Razdalja in puška kal. 7×57 R ter krvave medvedje zgodbe so me malo plašile. Skozi glavo so mi letele različne misli: Jože, medved je naša najmočnejša divjad. Ranjen je lahko življenjsko nevaren. Le dober strel ti bo prinesel velik plen, slab pa muke ogromni zverini in sramoto lovcu. No, kljub temu sem se le odločil. Medved se je na robu ravnice malo privzdignil, mi pokazal svoje široke prsi, kamor sem pomeril prek mušice in stisnil.* Po strelu je šinil medved z ravnice prek največje strmine proti nama kot raketa, se dobrih 50 m nad nama zavrtel in stekel prek senožeti, kjer je bilo posekano grmovje. Tu ga je pričelo zanašati, dokler se ni zapletel in zdrsnil za kup suhega vejevja, kjer je še malo pobrcal in obmiroval. S prijateljem Francem sva si bila enotnega mnenja, da je treba medveda pustiti, dokler se popolnoma ne umiri. Spustila sva se nazaj v vas, od koder so naju opazovali vaščani. Vsi so videli, kako in kje je medved padel in da še zmeraj miruje. Po

* Medved je bil uplenjen izven območja, na katerem je ta divjad zaščiten, in tudi upravičeno, saj je bil zaloten pri pokončevanju ovc. — Ur.

Novi krivci

Foto P. Adamič

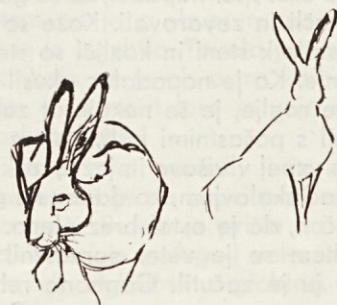
krajšem posvetu se nama je pridružilo še par mož, opremljenih z vrvmi in sekirami. Mestu, kjer je medved obležal, smo se približali z zgornje, bolj varne strani. Ker ni reagiral niti na dotik z dolgo palico, mi je le prodrlo do zavesti, da sem uplenitelj medveda. Seveda ni bilo čestitanja in občudovanja ne konca ne kraja.

Ko smo se medveda nagledali, smo ga naložili na smrekove veje in ga odvlekli po senožeti do naše hiše, kjer smo ga izčistili. Medved je visel pred hišo na lestvi in zdi se mi, da ni prebivalca naše vasi, ki si ga ni prišel ogledat.

Po dogovoru s člani LD sem medveda odpeljal v Tolmin, kjer ga je preparator Komac nagačil. Seveda

smo se z medvedom tudi fotografirali, saj mi bodo fotografije vereni dokaz in trajen spomin.

Epilog: LD Ljubinj je medveda sporazumno z upleniteljem Kovačičem odstopila muzeju v Novi Gorici, kjer bo kot preparat imel svojo pravo vrednost.

Lovčeva hči

Tone Svetina – ilustriral Štefan Planinc

II.

Ko sta za Ogradi, kjer se je tisti čas zadrževalo največ gamsov, napolnila solnice, sta na zelenem pobočju nad Votlim kamnom ogledala trop. Brž sta stopila za ruševje in ga opazovala. Štirinajst gamsov se je paslo. Jozelj je izvlekel daljnogled in se ves izpremenil. Njegovi gibi so postali prožni in živahni. Spretno sta lovec in hči izkoristila kritje in se jim previdno bližala. Dober veter sta imela. Pritihotapila sta se v kotanjo pod pečjo in opazovala trop kot na dlani. Gamsi so mulili travo, eden je ležal pod steno, dva sta se pasla na grebenu in opazovala okolico. »Glejte, oče, tamle so tudi!« je Minka pokazala očetu nov trop, ki se je pripasal z drugega grebena. Staremu so se oči kar zasvetile. Nenadoma pa so se gamsi v drugem tropu vznemirili in se drug za drugim začeli pomikati proti pečevju.

Na sinjem nebu sta se kakor grozeči senci pojavila orla. Krožila sta in iskala plen. Jozelj je pripravil puško in se pritisnil ob skalo. Orla sta se spuščala vedno nižje, potem pa se je večji bliskovito, kot bi padal kamen, spustil med gamse pod steno. Velike peruti so završale in ostrí kremplji so se zagovali in grabili. Dobro je bilo slišati kamenje, ki so ga strkljali umikajoči se gamsi.

Minki so se zasmilili kozlički in prosila je očeta:

»Streljajte, streljajte!«

»Pri miru bodi, saj vidiš, da je predalet! Morda se drugi požene kaj bliže.«

Ko je orel spet napadel, so se gamsi znašli in zavarovali. Koze so se pritisnile k steni in kozlički so stekli podnje. Ko je napadalec okusil srpaste roglje, je še nekajkrat zaprhnul s pošastnimi krili, potem pa se je vzpel v višave in jezno zakrožil nad skalovjem, ko da mu ne gre v račun, da je ostal brez plena.

Medtem se je veter spremenil in trop ju je začutil. Gams na rebro

je presunljivo zažvižgal, izkušena vodnica z visokimi roglji, ki jo je Jozelj že dolgo poznal, pa se je pognala pod peč in za njo jo je ubral ves trop; najprej so tekale koze, za njimi kozlički, zadnji pa so jo ubirali močnejši kozli.

Lovec in hči sta se odpravila proti Odlomu, kjer so visoko v pečeh, ki so jih zapirale previsne, navpične stene, gnezдили orli.

»Tamle gori nekje je gnezdo,« je kazal Jozelj v steno, »prava mesarija mora biti. Moram jim priti do živega.«

»Boštjan bi pa prilezel do njih, oče!«

Tedaj se je Jozelj, ki mu niti na misel ni prišlo, da bi tehtal svoje stare kosti nad prepadi, razhudil: »Kakšen Boštjan, norica! Kaj ti le pride na misel, s sirom naj se ukvarja!«

Noč sta prebila na planini. Pri pastirjih sta se napila svežega mleka in legla v dišeče seno. Jozelj je kmalu zasmrčal. Minka pa ni mogla zaspiti. Skozi priprta vrata se je lesketalo zvezdnato nebo, v hlevu je zvončkljala živina. Duh po živini se je mešal s svežino poletne noči. V travi so cvrčali murni. Iz daljave se je slišal klic nočne ptice. Minki so misli venomer uhajale k Boštjanu, močnemu, pogumnemu fantu, ki se ne boji nobene stene in pride, kamor hoče.

Ko se je pokazalo nad vzhodnimi gorami sonce, se je Jozelj prebudil.

»Zaležala sva, zaležala. Pohiti, klicala bova srnjaka!«

Ničesar ni bilo Jozlju ljubšega kot lov na srnjaka v prsku. Zato bi bil rad čimprej nad Godčevo poseko. Že nekaj let je iskal tam starega natikača s šiljastim, ostrim rogovjem, ki je oklal vso sotesko. Skušal ga bo zvabiti.

Na široki gozdni jasi sta obstala. Pritisnila sta se k deblu debele bukve in čakala, da se gozd spet umiri. Ko je lovec pozorno ogledal vso okolico, je zapivkal na gladek

bukov list. Prav narahlo so zatrepotali glasovi v mladem bukovju. Morda bodo zvabili rogača? Ker pa se ni nič zganilo, je ponovno premotril okolico in spet zapivkal. »Piv, piv, piv, piv...«

Tedaj se je v bukovju nekaj zganilo in rdeča lisa se je pokazala izza grmovja. Mlad šesterak je stopil na plano. Sončni žarki, ki so prodrli skozi gosto bukovje, so se poigrali na njegovem rogovju.

Še preden pa sta si ga dodobra ogledala, je spet zapokalo vejevje. Kakor vihra se je pognal skozi goščavo tekmeč. Že je bil na jasi, sklonil glavo, zapihal in se pognal v nasprotnika s tako silo, da ga je skoraj podrl. Bil je močnejši, temnejše barve; glavo mu je krasilo visoko rogovje brez odrastkov. Minki je zastal dih.

»Glej ga, hudiča!« je pomislil Jozelj in počasi dvignil puško. Ko sta se srnjaka spet spopadla, je gozdno tišino pretrgal pok Jozljeve puške. Zadeți srnjak se je silovito pognal kvišku in se zrušil. Tekmeč, ki se je boril z njim za nevesto, je obstal kot okamenel in gledal mrtvega sobojevnika. Šele ko se je lovec vzdignil, je odskočil. Minka je bila vznemirjena in preplašena. Ni mogla razumeti, kako se je vse to tako hitro in nenadoma zgodilo. Ko je stala ob mrtvem srnjaku, je očeta za hip skoraj zasovražila.

»Nekaj let sem ga iskal, končno sva se le srečala. Mladina tod okoli bo sedaj lahko brez strahu poiskala svoje družice, ha, ha!«

Mrak je že legal, ko sta prišla Jozelj in Minka na brv preko potoka, streljaj od domačije. Neža, ki je pravkar prišla po vodo, ju je zagledala.

»O, križ božji, vidva sta? Tako sta me prestrašila!

»Ne huduj se, mama,« se je oglašila Minka »lepo je bilo in še bom šla z očetom!«

Ko so stopili v hišo, je Minka vsa v ognju pripovedovala, kako je bilo. Ko pa je omenila Boštjana,

se je mati namrdnila: »Uh, ta Metin capin! Ne za Boga ne za cerkev mu ni, potepuhu potepenemu! Prej ali slej ga bodo vzeli žandarji!« Minko je zbolelo. Hotela je pokazati planike, pa jih ni mogla; odšla je v svojo kamrico. Saj Boštjan ni tak, si je dopovedovala.

Vrhove je pobelil prvi sneg. Zablesteli so v novem oblačilu. Mrzli vetrovi in jutranje slane so pognali črede ovac v dolino. Na planine, kjer je več mesecev prijetno zvončkljalo, je legla spokojna tišina gora. Gamsi so potemneli. Dlaka se jim je pričela gostiti in dobro rejeni so brez strahu čakali na zimo. Ko je Boštjan oddal svojo čredo, je šel na Sela k materi in jo oskrbel za zimo, potem pa ga je spet potegnili v gore.

Pod planino Zalazom je pripravljaval drva in previdno oprezal za gamsi. V Orlovi steni je imel skrivališče, ne daleč za kočjo po skalnato votlino, v kateri se je v čreslovem tulcu njegova skrbno namazana puška prav dobro počutila.

Sonce je prelepo sijalo na gozdove, ki so se kazali dan za dnem v čudovitejših barvah. Zelenje se je pordečilo in veter je nosil odmrle liste.

Jozelj se je namenil v hribe za ves teden. Ko je odhajal, je rekel Minki, naj pride za njim v kočjo. Tudi Minka je imela rada zimske gore in oče je to dobro vedel. Mati je nekaj časa branila, potem pa je popustila. »Pa pojdi, če te tako vleče! Če očeta ne boš našla v koči,« tako je še naročila, »ga ne išči po gorah in pridi domov!«

Zjutraj, ko je krenila na pot, ni vreme kazalo še nič slabega, celo nekaj žarkov je prodrlo skozi oblake. Ko pa je po nekaj urah prišla na planino, je težka sivina prekrila nebo in zalila tudi dolino ter s pošastno tišino prodirala višje in višje. Macetni, zadnji samotarji po grebenih, so kakor pošastne sence štrleli iz hladne, skoraj grozotne sivine. Minko sta objeli bojazen in

Gamsa je obesil na najbližjo smreko in vzel dekle v naročje

tesnoba. Stisnilo jo je, globoko je sople in pot ji je orosil čelo, ko je tekla proti stanovom. Lovska kočja pa je bila zaprta. Na vsej planini ni bilo sledu o živem človeku. S palico je razbijala po vratih in klicala:

»Oče oče!« Njen šibki glas se je izgubljal v megli in pišu vetra.

Težki oblaki so udrli z juga kot uničujoča lava.

Medtem se je zganilo tudi po vrhovih na drugi strani. Kakor iz tal so se dvigali dimasti zastori in se vrtinčili v grozljivem naletu. Dekle je zazeblu do kosti. Stresla se je in nehala klicati. Brezglavo je krenila proti dolini.

V oblakih je votlo zagrmelo. Blisk je prepral somrak in padle so prve

debele dežne kaplje. Minki so bičale obraz. Svet okoli nje je izginil. Stopil se je v sivino gostih megla. Krog zanesljivega in varnega sveta se je zožil na nekaj korakov. Noben klic se ni več slišal. Odmev se je potuhnil, sivina je oglušila korake. Vihar je zatulil, kakor bi zavijalo krdelo volkov.

Minka se je nekaj časa držala steze, potem pa je z obupom spoznala, da se je izgubila. Tavalala je naprej. Spotikala se je ob ostro kamenje, veter ji je mršil lase in veje so ji praskale roke.

Ko se je svet povetil, ji je rahlo upanje, da je na pravi poti, dvignilo moči. Potem je prišla na neki rob. Tedaj je potegnil veter in za trenutek odgrnil silno globino. Div-

ja žalost in grožnje so vele iz prepado, bliski so parali nebo s slepečo lučjo in votel grom je rohnal v ujetem prostoru.

Minka je zajokala in se oprijela skrivenčenega macesna. V njej se je nekaj zrušilo. Brezupnost ji je ohromila moči in uničila voljo. Bila je kakor okovana. Nekje pod njo je v nevidni soseščini bučala neurna voda. V grozi se je spomnila doma, tople izbe, matere in očeta. Po tebi bo, si je rekla, če ostaneš tu. Ta misel ji je vlila novih moči. Krenila je nazaj. Nagonsko je čutila, da mora biti tam nekje pot v dolino. Nič več ni ihtela. Kakor bi se ji neznansko mudilo, je hitela preko puste, z grmovjem obrasle skalne planjave. Potem je zavila navzdol. Ko bi le ne deževalo! Potem je padla, a se hitro pobrala. Bledica ji je pokrila razgreti obraz. Ena sama velika želja se je razrasla v njej: Da bi se vsaj za hip razpotegnile megle in se pokazali vrhovi. Toda valeča se siva gmota je bila neobčutljiva, pritiskala je na dušo, bilo je, ko da se je vse zaklelo, da jo pogubi.

Končno je začutila pod nogami ozko, komaj zaznavno pot, že zdavnaj opuščeno stezo. Padla je na kolena in jo otipavala z rokami: Da, bila je steza in vodila je proti dolini! Z novimi močmi je krenila po njej. Strašno pa je bilo razočaranje, ko poti ni bilo več.

Spet je blodila po skalnatem svetu brez cilja, le navzdol. Votlo je grmelo in dež je lil vedno močneje. Čutila je, da dolgo ne bo vzdržala. Ko je spet padla, se je le počasi spravila na noge. Potem je naredila le še nekaj korakov in somrak je zaplesal okoli nje, hrumeč vihar pa je počasi ponehaval. Vse je tonilo v brezoblični megli, ki se je vrtinčila okoli prepada, nad katerim je obležala.

Boštjan se je bil tisto jutro odpravil na lov. Hodil je po skalovitem, nevarnem terenu, kamor se tudi Jozelj in drugi lovci niso radi podajali. Ko pa je začutil v zraku spre-

membo, je sklenil, da ne bo šel predaleč. V Medvedjih pečeh pod Rjavo steno se je pasel šibak gams, ozkih, nerazvitih rogljev. Že nekajkrat mu je namenil, da ga upihne, da ne bo delal sramote tršatim gošarjem z močnimi roglji. Po strehu se je kozel potočil po travnati strmalni in obležal v kotanji. Komaj je prišel do njega, so ga že zajeze megle. Težak pljuskajoč dež je bičal Boštjana, ko se je vzpenjal s težkim tovorom. Plezal je po občutku. Močne roke so dvigale telo s težkim tovorom. Všeč mu je bilo neurje. Divja radost je sprostila v njem vse sile. Ko je priplezal iz skale na prvo travnato, z macesni obraslo žmulo, je v tuljenju vetrov zavriskal. Vsakokrat, kadar se je kosal z viharjem, je spoznal, da ima v sebi več neukročene sile neurja kot miru cvetočega pomladnega dne.

Vedno močnejša ploha pa ga je prisilila, da se je zavlekel v zijalko pod široko pečjo, kjer naj bi počakal konec neurja. A se le ni poleglo, zato je premražen zlezal iz luknje, natovoril gamsa in se zagrizel v strmino. V Medvedjih pečeh je bil kot doma. V temni noči bi našel stezo in prišel do kože.

Toda lep čas je minil, preden se je Boštjan prerinil po skalnati grapi proti vrhu. Nekajkrat se je moral ogniti hudournim slapovom, ki so valili kamenje in hrumeli v dolino. Do kože ga je premočilo, preden je prišel na zaraslo, opuščeno lovsko stezo, ki je vodila po robu Medvedjih peči. Tipaje se je s trudnim korakom počasi in previdno pomikal proti bajti. Nenadoma pa mu je zastala noga. Kar okamenel je in bolj je bil presenečen, kakor če bi se naperile nanj žandarske puške. Ob okleščenem vihariku je negibno ležala ženska. Toliko da je ni pohodil. Vrgel je gamsa na tla in se sklonil. Zmrzilo ga je:

»Minka! Lovčeva hči!«

Obrnil jo je. V obraz je bila smrtno bleda in oči je imela zaprte.

»Mrtva? Ne, ne, to ne sme biti!«

Pokleknil je k njej. Srce ji je le prav rahlo bilo. Ni dosti razmišljal:

Gamsa je obesil na najbližjo smreko in vzel dekle v naročje.

Preden se je v sivino zajedel mrak, jo je prinesel iz najhujšega. Na spolzki stezi je bilo treba vseh, prav vseh sil. Če ne bi imel steze v nogah, ne bi prišel do kože.

Ko je odprl škripajoče duri in položil dekle na pograd, se je skoraj zgrudil. S težavo je prižgal lojenko in se lotil ognja, ki je prinesel novega življenja v samotno kočico, v katero se je zaganjal vihar.

Nato je stopil k dekletu, a ni vedel, kaj naj bi. Še vedno je bila kot mrtva. Ogenj je metal migljajoče sence na obledeli obraz. Neumljiva spokojnost je bila razlita po njem. Nekaj je bilo treba ukreniti. Sleklet ji je obleko in jo zavil v tople odeje. Toda kaj naj še stori, da bo dekle oživel? Začel ji je drgniti premrle ude in to je bilo najboljšo, kar si je domislil; močnejše je zadihalo. Nato je skuhal toplega čaja in ji ga kapljil v usta.

Ko je prasketajoči ogenj ogrel kočico, je Minka nenadoma dahnila.

»Kje sem? Kaj je z očetom?«

Močnejše je udarilo Boštjanu srce, tako se je razveselil Minkinih besed.

»Na varnem si, Minka, pri meni si. Boštjan sem, saj me še poznaš?«

Začudeno je razprla oči.

Spet ji je prinesel čaja. Minka pa je molčala, in ni vedela, kaj naj spregovori, le hvaležno, a z neprikritim strahom je gledala Boštjana, ki se je motal okrog ognjišča in razmeščal premočeno obleko.

Ko se je spet vrnil k njej, si je tesneje privila odeje. Začutila je svoje golo telo in s strahom pomislila, da jo je Boštjan slekel.

»Kako je, Minka? Ali je bolje?«

Sramežljivo in boječe ga je ogledovala. »Bila si vsa premočena in v viharju bi umrla, če te ne bi prinesel v kočico,« ji je dejal.

»Sedaj je že dobro. Nikdar ti ne bom mogla poplačati,« je dahnila komaj slišno. Potem se je zazrla

proti ognju. Ko je v kotu zagledala puško, nahrbtnik in klobuk, se ji je spet zazdelo, da sanja. Kako naj bi imel pastir Boštjan puško?

Mahoma se je spomnila očetovega namigovanja, da je Boštjan divji lovec. Zaskrbelo jo je.

»Kaj je, Minka? Ali bi kaj rada? Samo povej, ne boj se Boštjana!« Nekaj časa je molčala, kakor bi se bala, da se ne bi podrlo tisto, kar ju je vezalo že od prvega srečanja, nato pa je boječe vprašala:

»Čigava je puška? Zaradi ljudi te vprašam, lahko bi me iskali.«

Boštjan se je zdrznil. Toda samo za hip ga je zajela zadrega. Vprašanje ga je postavilo pred preizkušnjo, a se je naglo odločil.

»Moja je, Minka, pozabil sem nanjo,« je odgovoril nekoliko zmeden, kakor da si ni na jasnem, če je odgovoril pravilno. Nato se je okrenil, vzel puško in nahrbtnik ter stopil k vratom: »Ne vznemirjaj se, o tem bova govorila jutri.«

Ko je odprl vrata, je vdrl v kočo val hladnega zraka. Iz teme je zarežala viharina noč. Veter je tulil in nosil ledene kaplje, pomešane s snegom. Ko je ostala Minka sama, se je spet zbala. Šele sedaj je začutila, kaj ji je Boštjan in kaj je zanj storil. Šele ko se je vrnil, se je pomirila. Debele kaplje so mu polzele po obrazu. Tiho ga je občudovala, ko se je nad ognjem skušal ogreti.

»Brez skrbi bodi, Minka, živ človek ne bo šel v tako noč, trudna si, naspi se.« In odel jo je z vsem, kar je imel suhega v koči.

Pozno v noč je sedel ob ognju in se sušil. Nalagal je suha polena in gledal, kako se ognjeni zublji igraje prepletajo in stapljajo v plamen. Znova in znova je premislil in pretehtal vsako podrobnost, kako je Minko spoznal in kako sta se spet srečala. V Boštjanu se je porajalo čustvo, ki ga doslej ni poznal. Zavedal se je, da so bili trenutki, ko je stopal z njo, polmrtvo, tipaje v zavratni mrak po prepadni stezi, najlepši v njegovem življenju.

Spet je naložil na ogenj, nato pa se je zazrl spečemu dekletu v obraz. Dolgo, dolgo jo je pozorno motril in vedno jasneje se mu je začela oblikovati misel, da bi jo lahko imel rad. Toda Minka je lovčeva hči! To ju loči kakor temno brezno. Tesnoba ga je prevzela. Ali bi Minka lahko spoznala in razumela njegov svet? Spomnil se je očeta, ki leži nekje v teh hribih, spomnil se je, kako se je bil na temenu Ostrega vrha zaklel, da bo našel očeta in tudi njegovega ubijalca ter se maščeval. A zaklel se je tudi, da ga ne bodo premamile dekliške oči, dokler ne bo prisegel izpolnil. Za očeta je žrtvoval svojo

mladost, zaradi njega se je potikal po gorah, čeprav mu je mati branila. Vedno mu je prigovarjala, naj se oženi, popravi bajto, pusti gamse in puško ter začne novo življenje. Toda Boštjan ne bi bil sin svojega očeta, če bi to storil. Rad je imel mater in težko mu je bilo, toda ukloniti se ni mogel. Sedaj pa se je pojavila dekle in zamajala temelje njegovega hotenja.

Toda nebo se bo umirilo in odšla bo! Pozabil bo nanjo, kot bo Minka pozabila nanj.

Končno je tudi njega zmagala utrujenost in misli so mu postale nejasne in težke. Zaspal je.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Zanimivosti o divjem petelinu na Norveškem

Velika divja kurjad je razširjena po vsej Norveški, celo v čistih brezovih gozdih severne gozdne meje. Najsevernejša naselbina divjega petelina na Norveškem in sploh na svetu je na 70° s. šir. v borovih gozdih ob Porsangerdjordu. Peteline in kokoši smejo na Norveškem streljati od 15. sept. do 23. dec. Na južnem Norveškem od leta 1953 redno opazujejo rastišča med 25. aprilom in 1. majem, zabeležijo gnezda, čas valjenja in izvalitve ter zasledujejo usodo kit med 25. majem in 30. junijem. Od leta 1969 merijo med 20. majem in 20. avgustom množino padavin in temperaturo ter beležijo snežne razmere v marcu in aprilu. Dodatno k temu preštejejo od avgusta do oktobra tri do štirikrat v določenih smereh pohodov vso ugotovljeno veliko kurjad. Med drugim so dognali: Na rastiščih se dolgo

ohranja spolno razmerje 1–1. V teku leta se v celotnem staležu to stanje tudi močno spremeni; tako je bilo npr. leta 1970 celo več petelinov. Na rastiščih razmerje redno močno niha (npr. 10 kokoši nasproti 5 petelinom, ali 6 kur in 8 petelinov itd.). Polovico legel uničijo mesojede živali. Kokoši vale poprečno 6 do 7 jajc, toda kite imajo v avgustu največ 4 do 5 kebkov. Odločilni za število v jeseni živeče kurjadi so prehrambeni pogoji v marcu–aprilu in vremenske razmere prvih 14 dni po izvalitvi. Prvo ne vpliva na številčnost zaroda, pač pa na »kakovost« potomstva, drugo pa neposredno na preživetev kebkov. Zaporednosti »dobrih« in »slabih« petelinjih let niso ugotovili.

Po W. u. H. 1971, okt., št. 14 – M. Š.

Lovski oprtnik

Lovska razstava v Torinu

Letos od 24. 2. do 5. 3. je bila v Torinu v okviru mednarodne turistične in športne razstave tudi 3. mednarodna razstava lovskih trofejev. Razstavljene so bile lahko le trofeje evropske divjadi, uplenjene v lov. letu 1971/72, torej je bila razstava le letni pregled najkakovostnejših trofejev. Izven konkurence je bilo možno razstaviti tudi trofeje izvenevropske divjadi.

Razstavljale so Italija, Jugoslavija, Madžarska, Poljska, Romunija in Švica. Od 258 trofejev je bilo 243 nagrajenih z medaljami, ki so bile podeljene takole:

Država	Zlata medalja	Srebrna medalja	Bronasta medalja
Italija	11	14	26
Jugoslavija	13	11	11
Madžarska	25	—	—
Poljska	42	10	1
Romunija	50	6	—
Švica	1	1	1

Trofeje so bile v katalogu razvrščene po narodnosti upleniteljev in ne po državah, v katerih je bila divjad uplenjena. Zato ima Italija v tabeli 51 trofejev, od katerih pa je bilo uplenjenih v Italiji dejansko le 10. Druge medalje so bile podeljene italijanskim lovčem za trofeje, uplenjene v Jugoslaviji, Madžarski, Češkoslovaški, Romuniji itd. Isto velja tudi za Švico, medtem ko so druge države razstavile le trofeje divjadi, uplenjene na svojem ozemlju.

Jugoslavija se je udeležila razstave v glavnem s trofejami iz Slovenije, iz drugih republik je bilo samo 5 mufonov, katerih uplenitelj je predsednik republike Josip

Broz-Tito. Poudariti je treba, da smo na razstavi v Torinu dobili novega jugoslovanskega prvaka — mufona, ki ga je uplenil predsednik Tito na Brionih 7. 2. 1972. Ta in druge trofeje z Brionov dokazujejo, da so najkakovostnejši mufoni v Jugoslaviji prav na Brionih. Ocenjo te trofeje glej spodaj v tabeli! Madžarska je razstavila v glavnem močne trofeje jelenov in damjekov. Poljaki so dali poudarek na veliko število izredno močnih čekanov merjascev in dobrih rogovij srnjakov, Romunija pa na močno rogovje jelenov in srnjakov ter na kožuhe medvedov, volkov in risov.

V okviru razstave so bili tudi: sestanek predstavnikov evropskih nacionalnih parkov, ki so razpravljali o ureditvi parkov; sestanek predstavnikov Mednarodnega lovskega sveta (CIC), na katerem so govorili o lovstvu in biološkem ravnotežju v naravi; sestanek komisije za razstave in trofeje pri CIC, na katerem so razpravljali o spremembi formul za ocenjevanje trofejev. Ta komisija je sprejela sklep, da naj se ocenjevalne formule za evropsko divjad ne spremenijo, kajti kakršna koli sprememba bi povzročila samo zmešnjavo in onemogočila primerjavo s trofejami, ocenjenimi na dosedanjih razstavah. Pač pa je bilo sklenjeno, da se ocenjevalne formule za izvenevropsko divjad lahko spremenijo.

Obisk razstave je bil izredno velik kakor tudi zanimanje obiskovalcev za lov v Jugoslaviji. Tako je ta razstava in tudi udeležba Jugoslavije na njej imela poleg propagandnega uspeha tudi komercialen uspeh.

V. V.

Divji petelin zaščiteno tudi in območju občin Tržič in Kranj

Gorenjska lovišča so bila pred nedavnim gotovo med najbogatejšimi petelinjimi lovišči v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji. Znana so bila rastišča na Jelovici, Pokljuki, v dolini obeh Sor, v bohinjskih hribih in drugod. Nobena redkost ni bila poslušati petelina že uro hoda iz Kranja ali Škofje Loke.

Danes izkazuje divjega petelina v svojih loviščih kar 25 LD, od skupno 28 včlanjenih v gorenjski lovski zvezi, in pretirano ocenjujejo stalež kar na 250 petelinov. Dejanski stalež je precej manjši. Gospodarska komisija LZ Gorenjske, ki iz leta v leto zasleduje in analizira podatke o staležu in odstrelu, meni, da je realni stalež komaj polovico omenjenega. Znano so LD, ki redno že 10 ali 15 let nazaj javljajo vsako leto 2, 3 ali več petelinov pomladanskega staleža, uplenili pa niso vsa ta leta niti po enega petelina. Kje so torej petelini? Nekatere LD pa si žele zagotoviti večji odstrel s tem, da prikazujejo večji stalež. Dejstvo je, da je stalež petelinov — večkrat »ugotovljen« kar za zeleno mizo — iz leta v leto manjši. Tudi odstrelji za 6 let nazaj, ki so vsekakor točno registrirani pri LD, nam to potrjujejo. Nemogoče je, da bi bil pri staležu 250 in več petelinov (ter pri 140 petelinih letnega prirastka) uplenjen le vsak deseti petelin. Vzroki številčnega upadanja divjega petelina so več ali manj znani. Pri vsem tem je tragično, da ima petelin tako malo sposobnosti za prilagajanje spremenjenemu okolju in novim življenjskim pogojem. Če je človekova civili-

zacija glavni vzrok njegovega izumiranja, ne smemo biti lovci tisti, na katere bi naši zanamci lahko kazali, češ to so tisti, ki so se trkali na prsi kot gojitelji divjadi in ljubitelji narave, a za zaščito divjega petelina v njegovem najbolj kritičnem času niso storili ničesar.

Aprilski Lovec je že poročal, da sta zaščitili petelina za eno leto občini Škofja Loka in Radovljica. Prepoved lova na to divjad se je torej z 9 škofjeloških lovišč oz. lovskih družin (navedene v aprilskem Lovcu, stran 20) razširila na 6 lovišč radovljiške občine, na LD: Begunjsčica, Jelovica, Kropa, Boh. Bistrica, Bled, Stara Fužina. Škofji Loku in Radovljici sta sledili tudi občini Tržič in Kranj. SO Tržič je zaprla lov na divjega petelina za 1 leto v loviščih LD Kovor in LD Tržič, SO Kranj pa v 6 loviščih LD: Jezersko, Jošt, Sorško polje, Storžič, Šenčur, Udin boršt.

Dne 5. 4. 1972 sta direktorja zavodov za gojitev divjadi »Triglav« in »Kozorog« na sestanku zastopnikov lovskih družin v Kranju zagotovila, da zaščita divjega petelina velja tudi za njihovi lovišči, kolikor teritorialno spadata v območje občin, ki so izdale predpis o zaščiti divjega petelina.

Do danes (13. 4.) izmed gorenjskih občin edino jeseniška občina še ni izdala odločbe o enoletni popolni zaščiti divjega petelina, vendar pričakujemo, da bo to storila v naslednjih dneh. Tako celotna Gorenjska ne bo bistveno zaostajala za Koroško onstran Karavank, saj je več ali manj znano, da je koroška deželna vlada v Celovcu prepovedala na vsem svojem območju lov na

Dolžina roga:	levega 89,9, desnega 89,7, srednja mera 89,80 cm = 89,80 točke
Obseg na 1/3:	levega 24,3, desnega 24,0, srednja mera 24,15 cm = 24,15 točke
Obseg na 2/3:	levega 24,9, desnega 24,8, srednja mera 24,85 cm = 24,85 točke
Obseg na 3/3:	levega 20,3, desnega 19,5, srednja mera 19,90 cm = 19,90 točke
Razkrečenost rogov	55,50 cm = 55,50 točke
Barva	= 2,00 točke
Zlebovost	= 2,50 točke
Zavitost	= 5,00 točke

S k u p a j 223,70 točke

divjega petelina in ruševca v letih 1972 in 1973.

Pravi lovec se mora vsakega ukrepa za zaščito divjadi samo veseliti. Mnogo užitka torej letos samo pri poslušanju čarobne pesmi skrivnostnega trubadurja!

Ing. Branko Galjot

Kužna gamsja slepota v letu 1971

V letu 1971 smo ugotovili le dva primera kužne gamsje slepote (KK). Oba gamsa sta bila odrasla kozla, uplenjena v dolini Kokre. To ni novo okuženo področje, saj smo tudi v letu 1970 tu ugotovili en primer slepote. Prvi gams je bil uplenjen junija, drugi pa julija. Oba sta bila obojestransko popolnoma slepa in silno shirana. Tu je torej obolenje nastopalo v sporedični obliki. Zanimivo je, da se bolezen ni pojavila na Jezerskem, čeprav je zelo blizu in ni nobene geografske ovire.

V Karavankah pa lani nismo zabeležili nobenega primera bolezni. Po izjavah terenskih sodelavcev so tropi tod dokaj zmanjšani, predvsem na Zelenici, Begunščici in Košuti.

Na Ratitovcu, kjer je v letu 1970 prišlo do močnejšega izbruha kužne slepote v prsku, prav tako niso opazili novih obolenj. Preko Selške doline bolezen ni prestopila, tako da so gamsi na Blegošu ostali zdravi.

Konec decembra so v Tuhinjski dolini, v lovišču LD Motnik, uplenili gamsjo kozlo, slepo na obe očesi. Ta primer je še v preiskavi. Za sedaj lahko postavimo le sum na kužno slepoto. Če bo izvid pozitiven, potem bo to najvzhodnejša točka v Sloveniji, kjer se je pojavila gamsja slepota. Na podlagi letošnjih primerov in podatkov sklepamo, da je kužna slepota praktično prenehala. Pojavljali se bodo še posamezni primeri obolenosti, ki pa ne bodo privedli do ponovnih izbruhov, če bo stalež gamsov na posameznih področjih primerno visok. Vsekakor pa moramo gamsom posvetiti več pozornosti vse leto, ne le v jeseni in pozimi.

Novi jugoslovanski prvak, 223,70 točke, uplenitelj Josip Broz-Tito

Leto 1971 lahko velja za konec kužne in nalezljive gamsje slepote, ki se je pri nas pojavila junija 1968. Prvi primer smo ugotovili v lovišču LD Bovec. V naslednjih dveh mesecih se je KK eksplozivno razširila na področje, ki ga omejujejo: Sovinjak–Mangart–Jalovec in Vrščič. Do jeseni je bolezen že prešla na Karavanke, pojavila se je tudi v Avstriji in Italiji (Belopeška jezera). V tem letu smo pregledali 215 bolnih gamsov. Če prišteto še obolele gamse, o katerih so nam javljali terenski sodelavci, potem lahko rečemo, da je v pol leta zbolelo okrog 350 gamsov. Večina teh živali je bila odstreljena ali je poginila. Ne samo številčno, temveč tudi

geografsko se je v prvem letu KK hitro širila in njen predel konec leta 1968 omejujejo: reka Koritnica–Polovnik–Bogatin–Soteska–Pokljuka–Kepa–meja z Avstrijo (in čez)–meja z Italijo (in čez)–Predil–in spet Koritnica. Leta 1969 se je bolezen geografsko še širila, številčno pa bistveno upadla. V tem letu smo registrirali skupno (pregledi in podatki s terena) 18 primerov slepote. Povsem nove okužbe so bile ugotovljene na področju Črne prsti. Konec leta geografski predel bolezni omejujejo: Rombon–Kobarid–Tolmin–Podbrdo–Boh. Bistrica–Bled–Tržič in pogorje Košute, na severu pa državna meja. Tudi v letu 1970 se je KK zemljepisno še vedno širila.

Proti vzhodu se je pojavila na področju okrog Tržiča in je dosegla svoj najvzhodnejši predel v dolini reke Kokre. Tu smo ugotovili v letu 1970 10 obolenj. Jeseni v prsku pa smo zabeležili zadnji večji izbruh KK in sicer na Ratitovcu. Tu so lovci v dveh mesecih uplenili 30 slepih gamsov.

Vzhodna meja okuženega področja je bila tako dolina Kokre, jugovzhodna pa Selška dolina.

Pozneje je bolezen nastopala le še v posameznih primerih in to znotraj omenjenega področja.

Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali
BF, Ljubljana, Gerbičeva 60

Pozdravljam zaščito divjega petelina

Njegov stalež v našem lovišču iz leta v leto upada, prav tako tudi v sosednjih loviščih. Zato želim napisati nekaj vrstic o njegovi gojitvi in zaščiti. Sem član LD Strojna od leta 1955. Imel sem veliko priložnosti in tudi veselja opazovati tega skrivnostnega pevca. Želel bi, da ta poklon narave očuvamo v naših gozdovih tudi našim zanamcem, da nam ta veliki pevec za vedno ne izgine z naših pobočij.

Lovišče naše LD je hribsko. Veliki petelin je pred deset in več let predstavljal poleg srnjadi glavno divjad in zato tudi precejšen donos v družinsko blagajno. Tedaj smo imeli 15–20 petelinov v lovišču in odstrel 10. Tako je bilo s staležem in odstrelom nekaj let.

Inozemski lovci so res prinesli v blagajno nekaj potrebnih deviz, petelini pa so počasi in nezadržno zginjali iz naših revirjev. Bil je celo primer, da je član družine na posvetu ostro zahteval odstrel zadnjega petelina na rastišču. Zanimiv primer je bil tudi z inozemskim gostom v petelinjem revirju, kjer je pred desetimi leti in še pozneje pelo po deset petelinov. Pred dvema letoma je vodil gosta v ta revir naš vodič. Pri zasliševanju sta bila z gostom ugotovila, da je pel en sam petelin, pet kokoši pa je klokalo in valobilo ženina z macesna. Vodič je z vso vnemo prigovarjal gostu, naj strelja. Gost pa je bil pravi lovec. Prijazno je odklonil ponudbo, češ da naj ta edini petelin v revirju ostane.

No, končno je bila sprejeta zaščita za celotno mariborsko lovsko zvezo. V lovskem letu 1970/71 smo uplenili v revirjih velikega petelina 5 kun zlatih in nekaj lisic. V teku nekaj let je gozdno gospodarstvo posekalo v omejenih revirjih nekaj tisoč kubičnih metrov lesa. Motorne žage so pele dan za dnem svojo usodno pesem ter spreminjale nekdanja rastišča tega koroškega predela v pusta pobočja. Prihajajo tudi gobarji, pretaknejo vsak grm in vsako mlado podrast. Pri nas se

uveljavlja celo mnenje, da UK in televizijski valovi vplivajo na petelinje petje in razplod.

Menim, da se lovci predvsem pa lovski čuvaji in člani Gorske straže premalo zavedamo svojih dolžnosti in odgovornosti do narave in družbe. Do zadnjega se ni nihče vprašal, koliko izkupička od petelinov smo vložili nazaj v pred leti tako bogata petelinja lovišča! Predlagam, da velikega petelina v mariborski lovski zvezi in tudi drugod zaščitimo ne samo eno, dve leti, ampak za daljšo dobo.

Jože Čegovnik ml.
Zelenbreg,
Ravne na Koroškem

Tretje leto sem se vrnil s krivci

Lovski doživljaji v lovišču LD Bovec, kamor so me povabili, so vredni opisa.

Prvič sem bil povabljen na odstrel ruševca v bovško lovišče pred tremi leti. Moj prvi obisk v tem lovišču, v predelu Stola, mi bo ostal vedno v spominu. Mojemu lovskemu tovarišu iz Nove Gorice pa se je pripetila nesreča, potem ko je uplenil ruševca; zlomil si je nogo.

Moj drugi obisk leto kasneje je bil prav tako poln uživanja narave v naših lepih Alpah. Tudi tokrat nisem imel sreče. Kljub temu, da so se na več mestih oglašali ruševci, na rastišče, kjer sem čakal, ni bilo nobenega.

Lovska sreča se mi je nasmehnila šele tretje leto. Lovec Dominis je ruševca zaslišal in tovariš Žagar me je telefonično obvestil, naj pridem. Lani 23. aprila sem se ponovno odpravil z doma v Bavšico. Z lovцем Dominisom sva po dve in polurni naporni hoji prispela do lovske kočice. Uro kasneje po najinem prihodu sta se nama pridružila še dva lovca. Med večerjo in ob dobri kapljici smo si pozno v noč pripovedovali lovske doživljaje in jih seveda začinili z raznovrstnim lovskim humorjem. Zjutraj oziroma še ponoči četrte drugo uro pa smo bili že pripravljeni za odhod.

Pot do rastišča nas je vodila po nevarnih zasneženih strminah. Po dveh urah smo bili na mestu. Takoj smo si pripravili prostor, se zavili v odeje, popili nekaj požirkov pristnega tropinovca in čakali krivorepega viteza.

Mrzlo jutranjo tišino je prekinila kukavica in pesem drugih manjših ptic. Kako čudovita je narava v tem prebujenju! Sredi pričakovanja naenkrat značilen ropot peruti. Ruševca je sedel na visoko staro bukev, streljal pred nami. Srce in diha sta mi zastala, kajti petelin je napeto poslušal. Cela večnost je minila do prvega ruševčevega čif-fuj, čif-fuj. Vedno pogostejše je pihal. Razločno sem ga videl na visoki veji in se opajal z njegovim ljubezenskim spevom v tem čudovitem pomladnem jutru. Tedaj se je više nad nami oglašil še en ruševca,

zato ni bilo časa odlašati s strelom. Previdno sem dvignil puško, se umiril in sprožil. Strel je pretrgal jutranjo gorsko pesem in z mrtvaško tišino je narava počastila krivorepega viteza, mrtvega pod bukvijo na belem snegu.

Karel Mozetič,
LD Gorica

Vprašanja – odgovori

Sklep občnega zbora LZS o streljanju divjega prašiča in o omejitvi lovnega časa na zajca

Vprašani:

1. Ali je sklep občnega zbora LZ Slovenije o streljanju divjih prašičev s kroglo pravno veljaven za vso Slovenijo (Lovec 1971, št. 2, stran 39, V – točka 4)?

2. Ali je za 1 mesec skrajšan lovni čas na poljskega zajca veljaven za vso Slovenijo (Lovec 1971, št. 2, stran 39, V – točka 6)?

S. Z.,
LD Slavnik

Odgovora:

1. Sklep občnega zbora v Radencih, 6. 3. 1971, se glasi: »Spremeniti je treba tudi etični odnos do divjih prašičev in skladno z zakonom najstrožje ukrepati proti še prisotnim pojavom streljanja te divjadi s šibrami.« Ta sklep opozarja na 19. člen republiškega zakona o lovstvu (Ur. l. SRS, št. 22-122/1966), ki pravi: »Medveda, parkljasto divjad in svizca je dovoljeno streljati samo z risanico ustreznega kalibra, ki ga določi organizacija, ki gospodari z loviščem. Divjega prašiča je dovoljeno streljati tudi s kroglo iz gladke cevi.« Za kršilce je v 28. členu cit. zakona zagrožena kazen od 50,00 do 1.000,00 din. Prepoved streljanja divjega prašiča s šibrami torej ne izhaja iz sklepa občnega zbora, temveč

iz zakona, ki to dejanje kvalificira kot prekršek, ki ga kaznuje sodnik za prekrške. Občni zbor je s sklepom podčrtal etični odnos do divjega prašiča, hkrati pa opozoril na zakonski predpis. Upravni odbor LD bo pa gotovo proti lovcu kršilcu predlagal tudi disciplinski postopek pred disciplinskim razsodiščem LD.

2. Sklep občnega zbora o enomesečnem skrajšanju lovnega časa na zajca za dobo treh let je obvezen za vse lovske organizacije v SR Sloveniji, ker so ga soglasno sprejeli izvoljeni opolnomočeni delegati. Lovske organizacije zato ne morejo več sklepati, ali ga bodo izpolnjevale ali ne, ker je to sklep občnega zbora in ne priporočilo. Če ga ne izpolnjujejo, je to pač kršitev sklepov občnega zbora LZ Slovenije in ima za posledico moralno-politično odgovornost lovske organizacije nasproti organiziranemu lovstvu Slovenije. Medtem bi pa organ občinske skupščine, ki je po 9. členu republiškega zakona o lovstvu izrecno pooblaščen, da ocenjuje primernost in pravilnost gospodarjenja v lovišču, lahko zahteval, da pride sklep o zaščiti zajca v letni lovskogospodarski načrt lovske organizacije. Neizvrševanje ukrepov, ki jih določa lovskogospodarski načrt, pa ima lahko za posledico odvzem lovišča. To bi bila skrajna zakonska posledica. Težko je verjeti, da bi se našla lovska organizacija, ki ne bi izvajala sklepov občnega zbora in se s tem izločila iz organiziranega lovstva.

Dr. S. Z.

Fotoamater

»Ko češnja beli, petelin najbolj nori«

Skrivnosten je šepet gozdov, ko stopaš z lučjo v roki strmo v hrib, na petelina. Tihost se z lovcem pomikava

Za spomin posnamem rastišče...

korak za korakom. Blizu rastišča utrneva luči, sedeva in poslušava. Prične se svitati. Iz doline trepeče srebrn glas zvona, ki oznanja vstajenje, pomlad. Utrne se mi misel, da lovcu ni bistvena le puška, marveč tudi srce in oko. Srce za ljubezen, oko za naravo. Ko oprezno tipava naprej, nama jutranji veter prinese petelinov »tok« in brušenje. Noga kar sama zastane in k tlom prikovana poslušava. Petelin kleplje, udarja in brusi. Naskakujeva, zori se. Med vejami ga opaziva. Na ožarjenem nebu se odraža pevec, ko se prestopa po dolgi veji in poje svojo skrivnostno pesem ljubezni. Kdor lovcev ni slišal petelina, ne ve, kaj je strast in drhtenje te pesmi. Tako drhti tudi lovčeva roka s puško.

Poslednji grizljaj petelinu v kljun in zeleno vejico za klobuk. Nemo, odkritih glav postojiva z lovcem ob kraljevskem plenu.

Za spomin posnamem rastišče in grede, kamor v mraku petelin prileta za nočitev in pred spanjem še zakleplje nekaj kitic uspavanke. Tega silaka, ki edini mi krasi lovsko sobo, je mojstrsko nagajil pokojni Viktor Herfort.

Da bi mi ostal spomin bolj živ, sem odnesel petelina v gozd, ga namestil na vejo z okoljem rastišča in posnel prizor, ki sem ga bil doživel. Priznam »goljufijo«, toda pri tem nisem ne prvi ne zadnji in ne manj spreten fotoamater »nepokvarjene« narave kakor mnogi drugi fotografi. Divjih petelinov je vsako leto manj, trdijo lovci, in da ta prabitna kurjad izumira. Za-

Moj prvi izza Lubnika

Nič več ne kleplje in ne brusi...

to je tudi vedno manj lovcev, ki bi znali petelina zasliševati in pravilno naskakovati. Vzrok za njegovo ginevanje, menijo nekateri, da so roparice, drugi, da petelina desetkajo bolezni, tretji, da vznemirjanje njegovih stanišč povzroča propadanje legel, četrti, da je kriv brezobziren

odstrel, peti, da sodobno gošpodarjenje z gozdovi jemlje tej občutljivi kurjadi potrebne življenjske pogoje. Menim, da je vsakega nekaj krivo, vsekakor pa je glavni krivec človek s svojo civilizacijo. Neštetokrat sem naskakoval in poslušal petelina in blizu 40 let je, kar sem uplenil prvega. Nisem bil pa v spomin na ta dogodek lovsko krščen, pač pa so mi tovariši zapisali v spominsko knjigo:

»Lovskemu tovarišu v spomin na današnji njegov zločin, ko šel je motit trubadurja pevca, ki padel je od Vladimirja strelca.

Ostal ne bo brez lovskega krsta, bo že prišla še nanjga vrsta!«

Ostala je ta pesmica, onemela pa je zame petelinova pesem. Večkrat, ko sem sam, se ozrem na petelina na steni pa se iz jutranjega mraka oglasi le za srce slišna, tista skrivnostna pesem pomladi...

Vladimir Pleničar

Mladi pišejo

Prvič v življenju

»Danes pojdi hitreje spat, ker greva jutri poslušat petelina,« mi je zvečer dejal oče. Razveselil sem se, saj sem si od takrat, ko sem prebral Finžgarjevo delo »Na petelina«, želel doživeti to, kar je pisatelj opisal.

Drugega dne ob pol štirih zjutraj me je oče zbudil. Hitro sem vstal, se oblekel in še na pol dremoten odšel v kuhinjo. Umil sem se, popil nekaj kave in pojedel kos kruha. Ko je tudi oče pojedel nekaj malega, sva z avtom odrinila proti Štehar-skemu vrhu. Enakomerno motorjevo brnenje me je tako uspavalo, da bi skoraj zaspal. Končno sva se pripe-ljala do neke kmetije. Avto se je ustavil in ko je oče ugasnil žaromete, naju je

obdala trda tema. Iz ute je prilezel pes, naju zaspano ogledoval in tiho renčal. Z nekaj besedami ga je oče pomiril in odšla sva po temni poti. Bilo je tako temno, da sem očeta pred seboj bolj slisal kakor videl. Nekaj časa sva tako hodila in kdaj pa kdaj je oče posvetil na pot z žepno svetilko. Po približno četrtni hoji sva obstala. »Sedaj pa tiho!« mi je zašepetal oče. Približala sva se rastišču. V gozdu je vladala tišina, le nekje daleč je skovikala sova. Pogled mi je drsel po vrhovih smrek. Med njihovimi debli so se iz doline svetlikale lučke železarne. Zmrzilo me je, ker je začel pihati veter. Zadrnil sem si zadrgo na bundi, kapo pa potegnil na ušesa in kaj kmalu mi je postalo topleje.

»Ne vem, če bo danes pel,« je spet zašepetal oče. Čakala sva ga še nekaj časa, nato pa odšla po slabo shojeni poti navzgor. Začelo se je svitati. Naenkrat pa so se v tišino začeli pritajeni zvoki.

»Poje,« se je oče ozrl name in oči so mu žarele. Približno sva ugotovila smer petja in med petelinovim brušenjem sva naredila po dva ali tri korake. Približno deset minut sva se petelinu približevala in končno sva ga zagledala. Sedel je kake tri metre od tal na velikem borovcu. Toda najbrž naju je tudi on opazil. Presedel se je na drugo vejo, še enkrat zaklepal in odletel. Dolgo sva zrla za njim.

To je bilo moje prvo srečanje z divjim petelinom.

Zlatko Žunko,
Ravne na Koroškem

Lovska organizacija

Tečaj za lovske čuvaje

Po vzgojno-izobraževalnem programu LZS je bil od 1. do 21. marca 1972 tečaj za lovske čuvaje, že tretji v zadnjih treh letih.

Udeleženci letošnjega lovsko-čuvajskega tečaja, spredaj v sredi vodji Miloš Kelih in Milan Koprivec

Republiški sekretariat za notranje zadeve je za tečaj tudi letos z razumevanjem in pod ugodnimi pogoji odstopil prostore v svojem počitniškem domu na Ugarju pri Ribnici na Dolenjskem. Tečaja se je udeležilo 28 tečajnikov iz raznih krajev, od tega 20 iz lovskih družin, 8 pa iz zavodov za gojitev divjadi Jelen, Fazan, Triglav, Kozorog in iz Kompasovega lovišča Petrovci. Sekretariat

LZS, ki je bil zadolžen za tehnično izvedbo tečaja, je skušal učni program izvesti tako, da bi v tem kratkem času vsem obiskovalcem nudili čim več takega znanja, ki je neločljivo povezan s poklicnim delom gojiteljev divjadi. Tečajniki so si tudi ogledali gojitvene naprave v loviščih Kozorog in Rog ter obiskali lovski muzej v Bistri. Menimo, da je tečaj dobro uspel, tudi nivo znanja na

izpitih je bil na zadovoljivi višini. Izpite so sicer opravili vsi, vendar zlasti šibkejšim tečajnikom v znanju ponovno priporočamo, naj pri bodočem delu več časa posvetijo tudi strokovnemu izpopolnjevanju.

Najuspešnejši na izpitih so bili Vinko Rejc, LD Železniki, Ciril Antolin, ZGD Fazan, France Prijatelj, LD Velike Poljane in Jože Lihteneger, LD Novo mesto, ki so prejeli

Lovska koč LD Dovje na Brvogu

Foto B. Blenkuš

knjižne nagrade s posvetilom.

Interes in število udeležencev tečaja jasno potrjujeta, da mora ta osnovna in prepotrebna oblika šolanja poklicnih lovcev-gojiteljev ostati trajna naloga LZS. Vsem lovskim organizacijam priporočamo, da tudi v prihodnjih letih s še večjim razumevanjem tudi finančno podprejo tiste člane, ki se želijo strokovno izpopolniti, saj tako vložena sredstva predstavljajo važen prispevek k smotrnejši gojitvi divjadi. Sekretariat LZS se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da je tečaj uspel. Pridružuje se tudi tečajnikom, ki se še posebej preko našega glasila zahvaljujejo prizadevnima vodjema tečaja Milošu Kelihu in Milanu Koprivcu ter osebju doma na Ugarju.

B. Krže

LD Dovje ob 25-letnici obstoja

Lovišče LD Dovje ima 3.300 hektarov, od tega 1.522 hektarov gozda, drugo so pa travniki, pašniki in skalovit gorski svet. Na jugu je meja lovišča Sava, na vzhodu potok Dobrčnik, na zahodu Belca, na severu pa državna meja po vrhu Karavank.

»Koliko je pa divjadi?« sem vprašal.

»Gamsov imamo 150, srnjadi približno 50, velikih petelinov 8 in 12 ruševcev. Ker se je stalež zajcev precej zmanjšal, je bil lani lov nanje zaprt. To je pa vplivalo, da so se precej namnožile lisice in druge zveri,« mi je odgovoril tajnik LD Štefan Ščerbič.

»Kako pa skrbite za divjad?«

»Imamo 35 solnic in 30 krmišč. Zadnja tri leta smo naredili tri večja krmišča: na Belen polju, Zgoščnici in pri Belci. Pokazalo se je, da večja krmišča posebno ustrezajo v hudih, dolgih zimah. Lovcem ni treba raznašati krme po razsežnem, težkem terenu, saj vsa divjad pride skupaj k večjim krmiščem. Manjša krmišča je treba založiti vsake tri dni, večja pa vso zimo do trikrat. Da se divjad more premikati, naredimo med krmišči gazi.«

»Je bila letošnja zima huda?«

»Bila je dolga, ne pa po-

seбно huda. Poginule divjadi nismo našli.«

»Kaj pa gamsja slepota?«

»Vse lansko leto smo nadzorovali lovišče, a nismo ugotovili nobenega primera. Zadovoljni smo, da je ta bolezen nekako sama od sebe prenehala. V Triglavskem pogorju so zaradi te bolezni postrelili veliko število gamsov, po našem mišljenju preveč.«

»Imate tudi lovsko kočo?«

»Kar dve, prvo na Brvogu, drugo na Visokih. Obe v redu oskrbujejo.«

»Pa lovske steze in drugo?«

»Lovskih stez smo uredili več kilometrov. V načrtu imamo še nekaj visokih prež. Z organizacijo Zveze borcev smo se dogovorili, da bomo skrbeli za 5 spominskih obeležij in za grobove padlih partizanov. Grobovi so namreč na oddaljenih krajih in doslej niso bili stalno oskrbovani. Za večja popravila in preureditve pa bo seveda še nadalje skrbela ZB NOV.«

»Imate častne člane?«

»Trije so: Tone Kovač, Mat

težvž Robič, Tone Potočnik.«

»Kako boste proslavili 25-letnico obstoja?«

»Za Dan borca ali kak teden kasneje bi imeli posebno slovesnost in razvitje prapora. Zanimanje za to je veliko, saj je že doslej naročenih 15 spominskih trakov in 50 zlatih žebeljčkov.«

»In še osebno vprašanje. Ste res v jeseni uplenili gamsa z izrednimi roglji?«

»Lani sem imel lovski blagor. Najprej sem uplenil ruševca, 6. novembra pa mi je pod Rožco prišel pred puško gams s 109,3 točke. Njegovi roglji so tačas v Torinu v Italiji; tja jih je poslala Lovska zveza Slovenije na mednarodno lovsko razstavo,« je končal tajnik LD Štefan Ščerbič.

Branko Blenkus

Lovski inšpektor naj pogosteje pride na teren!

Eni kličejo »pomoč« racam, drugi kličejo srnjake, tretji zopet lisice na zajčje večalo, jaz pa vabim lovskega inšpektorja, da nas preseneti s svojim obiskom! Pogrešamo ga!

Vemo, da je pri republiškem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo oseba, ki je pristojna reševati številna lovška vprašanja in spremljati dogajanja v lovstvu. Toda ena oseba res ne more biti vsepovsod, kjer »tli«. Lovski inšpektor naj bi v svojem resoru urejal in koordiniral razne zadeve, reševal splošno »zastreljene« akte, ki se tičejo lovskih zvez, družin in posameznih lovcev. Vprašanja samoupravljanja je treba usmerjati skladno s časom, saj je princip pravočasnega usmerjanja naš cilj. Ko se ziblje trava, je navadno že prepozno! Naše lovske zveze so prepuščene več ali manj same sebi in večkrat ne zmorejo poslovati tako in v takšnem obsegu, kot bi to morale. Težave pa predvsem povzročajo lovske družine z neekspeditivnostjo in malomarnostjo. LZ morajo od lovskih družin pogosto z urgencami zahtevati razna nujna poročila, a se večkrat šele z grožnjami nekaj »izlušči«. Vsaj kanček dobre volje od članstva veliko pomeni! Smo prostovoljna organizacija, nihče ni prisiljen s svojim vstopom izpopolniti lovskih vrst. Zato je pa dolžnost članstva tem večja. Funkcije si deliti samo na papirju je nesmisel. S polovičarskim delom obremenjujemo tajnike lovskih zvez, ki morajo sestavljati zbirnike, izpopolnjevati pomanjkljiva, zamujena poročila. S tem ustvarjamo zmedo, da ne govorimo o izgubi »zlatega časa«.

Zato menim, da bi moral inšpektor imeti podaljšano roko. V 25 letih upravljanja z lovišči nismo na Šmarskem imeli priložnosti slišati o reviziji po lovskoinšpekcijski službi. V nekaterih družinah so nam znani draštniki primeri. Na različne načine si nekateri člani tolmačijo samoupravljanje, raztezajo koronine »svojih načel« in ustvarjajo po družinah nasprotno si tabore. Za konstruktivno delo jim ni. Večkrat sem že dregnil v tak »osir« in skoraj vedno potegnili »kratko«. Marsikaj slabega bi preprečili, če bi inšpekcijska služba pomagala usklajevati nesoglasja, utrjevati disciplino, kontrolirati odstrel in še kaj. Če bi lov-

ski inšpektor vsaj enkrat letno obiskal eno družino na območju področne LZ, bi bilo to veliko. Rezultat izboljšanja bi se pokazal, samovolje bi bilo konec. S takšnimi uradnimi obiski bi verjetno prišli tudi do finančnih sredstev, saj prevečkrat slišimo o tako imenovanih »črni« blagajnah in neekonomično porabljenih sredstvih. Z nekim načinom in redom moramo utrditi rezultate. Naj bo konec »nergačem« in škodoželjnem, ki prav radi »usekajo« po delovnih članih! Smer imamo začrtano, takšna naj ostane! Tistega pa, ki ruši pridobitve, je bolje, da ga v lovskih vrstah ni! Gremo po zelenih tirnicah in svetimo z zeleno lučjo, onstran ceste naj nas ne skrbi rdeča luč!

Alfonz Koser,
predsednik LD Rogatec

Jubilanti

Rado Cajnko 60-letnik

Malokdo lahko zre nazaj na tako bogato lovsko življenje kot Rado ob svojem jubileju – 60-letnici, ki jo je praznoval 22. 1. 1972.

Osemnajstleten je nestrpnost dočakal dan, ko je postal član zelene bratovščine. Nadaljnjih 42 let – z izjemo vojnih let – je pretkanj z aktivnim delom v lovstvu. V lovskih družinah je opravljal niz dolžnosti do vključno starešinstva. 16 let pa je vodil gojitvena lovišča, od tega 6 let na Hrvaškem. Verjetno ni v vsej Hrvaški lovca starejše generacije, ki ne bi poznal jubilarja. Popularnost in priljubljenost si je pridobil zaradi humanega odnosa do divjadi in soljudi ter dela pri vzgoji lovcev, amaterskih in poklicnih. Za njegov prispevek pri strokovnem razvoju lovstva na Hrvaškem so se mu hrvaški lovci oddolžili z odlikovanjem – z redom II. stopnje. Sloves strokovnjaka v lovstvu je prinesel s seboj, ko se je vrnil v ožjo

»Poiščiva gnezdo, da ga ne uniči kosilnica!«

Foto L. Pavlin

tudi naš lovski znanec grof Heinrich Attems in Jugoslovana Franc Strunjak ter Andjelko Stačić. Potem so vodje sodniških skupin odpeljali dodeljene jim vodnike v revir grofa, diplomiranega inženirja Hansa Kottulinskega, kjer smo našli presenetljivo velik stalež divjadi, kljub temu, da v tem revirju ne smejo streljati nobenih ujed. Za začetek nam je lastnik lovišča priredil pravcati lov na divje race, kjer so imeli psi priložnost pokazati svoje lovsko obnašanje. Lovcu je bilo toplo pri srcu, ko so letele jate rac, a nihče ni streljal, dokler ni razločil perja. Res lovsko obnašanje do divjadi.

Že pri prvem preizkusnem predmetu smo opazili, da se je sodniški zbor odločil za odprto sojenje, tj., da so vsakemu vodniku po opravljenem nastopu sporočili zapazene pomanjkljivosti in oceno. Pri pozitivno prestanem delu po krvnem sledu in vleki z lisico je vodnik prejel od vodje sodniške skupine tudi čestitko in smrekovo vejico za klobuk.

Psi so bili »izprašani« v 9 predmetih gozdnega dela, 3 predmetih vodnega dela, 13 predmetih poljskega dela in 4 predmetih prinašanja. Od vseh prijavljenih psov jih je 18 pozitivno prestalo pre-

izkušnjo. Dim je dosegel I e mesto s 303 točkami.

Dobil sem občutek, da hočejo sodniki predvsem ugotoviti zasnove, značaj in bit, vodljivost in morebitne znake živčnosti, skratka zrejo vrednost psa. Seveda tudi v predmetih šolanja (način prinašanja, ubogljivost itd.) niso v ničemer prizanesli. Preizkušnja je bila temeljita in sojenje korektno. Vsa prirediteljev je bila v značilnem športnem duhu, z veliko ljubeznijo do narave in psa. Na kraju malice ni ostalo nobenih sledov, nobenega papirčka.

Če pomislim, da je moj pes na pomladanski zrejni preizkušnji in na J. V. P. dobil le oceno II in da je bilo več psov, ki so bili bolje ocenjeni, pridem do prepričanja, da imamo vse pogoje organizirati vsestransko uporabnostno preizkušnjo tudi pri nas. Prepričan sem, da bi na ta način prispevali k razvoju naše kinologije.

Na koncu naj še opišem skrb, ki jo je deležen avstrijski vodnik s strani svojih organizacij. Vsak vodnik je dobil ob slavnostnem zaključku tudi pravcato spričevalo, z vsemi posameznimi ocenami in uradno potrdilo o uspehu na preizkušnji ter vpis v rodovnik. Obenem so bile raz-

deljene tudi nagrade. Dim je za svojo I e oceno prejel majhno zlato medaljo, pokal, lovski časopis »Anblick« za eno leto in seveda steklenico rujnega. Po razdelitvi vseh lepih daril – nagrad (umetniške lovske skulpture, slike pa tudi lovsko-kinološki rekviziti), so sledili kratki nagovori in pozdrav preizkušnji, ki jo je zaključil prijeten glas lovskega roga. Sledil je »zadnji pogon«, poln strokovnih razgovorov in lovske latinščine, nato pa pot domov.

Po dobrem mesecu dni sem začuden prejel precej debelo pismo s čestitko in uradno obvestilo »Avstrijske zveze za lovsko uporabne pse«, da je pes Dim opravil opisano preizkušnjo z I e oceno, da je vpisan v »Knjigo šolanih lovskih psov Avstrije« pod št. 708/D Dr in da se vodniku po sklepu predsedstva »Avstrijske zveze za lovsko uporabne pse« dodeli »Znak vodnika lovskih psov«. Znak in njegov uradni karton sta bila v pismu priložena.

To nisem napisal, da bi se hvalil, vendar pes Dim res zasluži pohvalo. Verjetno lovi pri nas še marsikateri boljši pes. Sem kinološki sodnik in nedvomno vem, da vodi pri nas pse še mnogo boljših vodnikov-lovcev. Hotel pa sem namenoma pokazati,

kako velika je razlika v odnosu lovcev in njihovih organizacij ter zvez do lovskega psa pri nas in drugod po svetu – konkretno v Avstriji. Lovski pes ni le skrb rejca ali vodnika, pes je vedno bil, je in bo prvi in najzvestejši lovčev pomočnik!

Ni prav, da pri nas celotno breme naložimo na ramena vodnikov in rejcev psov, še posebej, če se zavedamo, da lova brez šolanega lovskega psa sploh ne bi smeli izvajati.

Vladimir Pfeifer,
Murska Sobota

Pred občnim zborom DLP

Petdeset let je za nami. Pred občnim zborom Društva ljubiteljev ptičarjev bi rad opozoril člane in prijatelje našega društva na program zbora. Predvsem je treba popraviti pravila in jih prilagoditi novim zahtevam in potrebam. Nobenega dvoma ni, da potrebujemo v organizaciji mladega in svežega duha. Poleg upravnega odbora bi bilo treba ustanoviti še strokovno komisijo za predavanja, tečaje, preizkušnje in tekme, za usposabljanje sodnikov, vodnikov itd. V to komisijo naj bi priregnili po enega člana iz vsake področne lovske zveze, tako bi bil teren neposredno povezan z društvom in zborom sodnikov. Vanjo naj bi vključili tudi izkušene vodnike ter rejce ptičarjev in šarivcev.

Če hočemo vzgajati pse, se moramo tudi sami vzgajati in učiti. Nešolan pes je lovcu bolj v napotje kakor v korist, pa tudi šolan v neveščih vodnikovih rokah ne pomeni kdovekaj. Debatni večeri članstva in drugih pasemskih organizacij so se dobro obnesli tudi glede družabnosti in medsebojnega spoznavanja. Plan kinoloških prireditev, objavljen v Lovcu, daje premalo stika s člani. Mlade vodnike bo v bodoče treba pred preizkušnjo ali tekmo opozoriti z okrožnico in jim dati primerne napotke. Mnogo bolj se bomo morali posvetiti razpravam o bodočem delu. Želel bi več tovarišstva, sodelovanja, tudi več samokritičnosti, pa bo delo uspešnejše. Če bomo delali in

ukrepali vsak na svojo roko, naša kinologija ne bo na predovlala.

Vabimo vse lovce – izkušene vodnike, ki bi želeli biti sodniki na preizkušnjah in tekmah, da se prijavijo DLP za sodniške pripravnike. Opozorjamo vodnike psov ptičarjev in šarivcev, ki so na preizkušnjah in tekmah s svojimi psi dosegli ocene, ki po pravilniku zadoščajo za prejem znaka »Vodnik«, da prijavijo ocene psov z dokumentacijo. Pravilnik je objavljen v Lovcu XLV – 1962/63, 87. stran. Prijave pošljite: Kinološka zveza Slovenije (Jože Škofic, strokovni poročevalec DLP), Župančičeva 9/II, 61000 Ljubljana.

Kraj in čas občnega zbora bomo objavili.

Vladimir Pleničar
predsednik DLP

Prijavljene paritve

Navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno prestali preizkušnjo.

Kratkodlaki jazbečarji:

Dik, JRJki 353 – Čauka, JRJki 1218, leglo 10. 5.. Rejec Učak Marijan, Švabičeva 12, 61000 Ljubljana.

Eko Žalski, JRJki 345 – Eta Gomilska, JRJki 1228, leglo 13. 5. Rejec Štukel Drago, Sele 14, 63254 Podčetrtek.

Riko, JRJki 1225 – Desa Gomilska, JRJki 1224, leglo 9. 5. Rejec Prelec Franc, Šalovci 165, 69204 Šalovci.

Resasti jazbečarji:

Haso Janinski, JRJri 1203 – Ciga, JRJri 305, leglo 17. 5. Rejec Verdinec Ivan, Marjeta 94, 62203 Starše.

Resasti foksterierji:

Blef, JRFos 1417 – Sela (Meda) JRFos 1415, leglo 7. 5. Rejec Povše Jože, Vreškovo 32, 61420 Trbovlje.

Nemški prepeličarji:

Bambi Poljčanski, JRPr 130 – Muschi v. d. Moorenweis, JRPr 158, leglo 9. 5. Rejec Škoflec Jože, Klanc 83, 63204 Dobrna.

Lovsko izrazoslovje

Ruševce

Nekaj o ruševcu ali malem petelinu ali tudi škarjencu ter njegovi samici ruševki smo povedali že v LOVCU št. 2/1971. Enako kakor divji petelin je tudi ruševce širši pojem in pomeni: 1. to divjad obeh spolov, 2. samca ruševca. Kakor veliki petelin ima tudi mali petelin: na prstih zakrnela, poroženela peresa resice; nad očmi mesnato rdečo kožo rožo; na zgibu perutnic belo liso okenice; njegovi iztrebki so valjčki (pri velikem petelinu jih imenujemo tudi cigare, ker so večji). Tudi mladiči ruševci, porasli s puhom in še kasneje s prvim rjavkastim perjem, so kebčki. Ko kebčkom izpade prvo perje in ga nadomesti drugo perje, podobno odraslih ruševk, razločujemo petelinčke in jarčice (kakor pri velikem petelinu). Petelinčki postanejo petelini, ko dobe značilno petelinje perje in krivce (krivce). Enojni krivci so polovica ruševčevega repa, dvojni krivci pa cel rep, ki ga za klobukom imenujemo tudi korajža. Enoletne peteline s slabo ukrivljenimi krivci imenujemo tudi škarjence ali krojačke.

Jarčica doraste v kokoš ali tudi kokoško (ker je manjša od kokoši velikega petelina, sicer ji je pa zelo podobna). Srednji petelin je spaček, križanec med velikim petelinom in ruševko ali med ruševcem in kokošjo velikega petelina.

Parjenje ruševcev je rastičev, prav tako je rastičev čas njihovega parjenja. Ruševci se raste (rastiti se). Rastičev je parjenje v širšem pomenu (petje, dvorjenje kokošim, spolni akt ipd.), kopčanje je samo spolni akt (kopčati).

Rastišče je prostor (jasa med ruševjem, hrbet planinskega pašnika ipd.), kjer se ruševci raste. Glavno rastišče ali pravo rastišče ali stalno rastišče je prostor, kjer se ruševce redno oz. najpogosteje rasti oz. poje. Na stranskem rastišču ali postranskem rastišču ali nestalnem rastišču se redkeje rasti oz. poje. Mesto, kjer ni več ruševčevega petja (ali petja velikega petelina), npr. zaradi odstrela, je gluho rastišče. Rastišče je torej oglušelo (oglušiti). Nekateri ruševci pojo tudi izven prave rastičve in predrastičve ter zapoznele rastičve, npr. v jeseni,

ko ne pride do oploditve. To je gluha rastičev. Predrastičev, ko petelin spomladi (marec, april) začne peti; prava rastičev, ko je njegovo petje in parjenje na višku (maj); zapoznala rastičev, ko pojema petje in parjenje (junij).

Ruševčev petje ima v glavnem dva dela: pihanje (ču-huj) in gruljenje (rukutu-rukutur). Ruševce torej piha (pihati) in gruli (gruliti). Piha in gruli tudi lovec, ki oponaša ruševca. Če ruševce začne svoje petje ali se poredkoma oglašati, zapiha, zagruli, pogruli (zapihati, zagruliti, pogruliti). Če opazi kaj sumljivega, obstane, da svarilni glas (»se spači«) in odleti. Ruševce, divji petelin, jereb, puran itd. s povešenima perutma in razpetim repom vozijo kočijo.

Ruševka koka, kloka, kloče, a tudi lovec, ki z oponašanjem kokoši vabi ruševca. Zaklon iz vej za čakanje ruševca (ter za lov z uharico itd.) je koč.

Kakor ptiči raznih vrst ima tudi ruševce številne postranske glasove, ki jih sicer poskušamo izraziti s črkami, nimamo pa zanje imen, izrazov. Morda so pa le kje tudi za te glasove naše, slovenske besede. Lovce, ki vedo zanje, prosimo, da jih sporoče uredništvu Lovca.

C. F.

Koker španjeli:

Colonel Jager aus Kurpfalz, JRŠK 611 – Čita, JRŠK 1385, leglo 11. 5. Rejec Doplihar Cvetko, Adamičeva 1, 63000 Celje.

Samo Vojniški (Ringo), JRŠK 905 – Buba, JRŠK 1390, leglo 31. 3. Rejec Ogorelec Terezija, Železnikarjeva 21, 61000 Ljubljana.

Bil Zeleniški, JRŠK 1340 – Bara, JRŠK 1372, leglo 7. 3. Rejec Jageman Joža, Pokopališka 16, 61000 Ljubljana. Bil Zeleniški, JRŠK 1340 – Desa Črnuška, JRŠK 1310,

leglo 17. 5. Rejec Zupančič Josip, Medvedova 9/I, 61000 Ljubljana.

Bili, JRŠK 734 – Borka Kokrška, JRŠK 1316, leglo 6. 5. Rejec Slana Anton, 61351 Brezovica (št. 154) pri Ljubljani.

Alpi II Atovski, JRŠK 934 – Ajka, JRŠK 745, leglo 28. 2. Rejec Senkovič Fedor, Belokranjska 10, 62000 Maribor.

Špringer španjeli:

Cormac v. Tacherusec, JRŠŠ 602 – Ajka, JRŠŠ 168, leglo 7. 5. Rejec Flere Franc, Pu-

sto polje, 63341 Šmartno ob Dreti.

Nemški kdl. ptičarji:

Bliš Obreški, JRPki 7168 – Čeda Podhribovska, JRPki 7137, leglo 25. 5. Rejec Šventner Ivo, Rožna dolina c. V. 41 B, 61000 Ljubljana. Rio, JRPki 5227 – Lora Borovjevska, JRPki 7022, leglo 22. 4. Rejec Nemec Maks, Šalinci 7, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

Bliš Obreški, JRPki 7168 – Čita Vodranska, JRPki 6967, leglo 21. 5. Rejec Verdinec

Ivan, Marjeta 94, 62205 Starše.

Ringo Borovski, JRPki 4775 – Rina Trgoviška, JRPki 5349, leglo 20. 4. Rejec Pavlinič Martin, Hum 2, 62270 Ormož.

Arno, JRPki 5233 – Besa, JRPki 3937, leglo 1. 4. 1972. Rejec Hlade Jože, Jedlovnik 3, 62201 Zgornja Kungota. Boj Hrašenski, JRPki 7194 – Ajda, JRPki 7045, leglo 18. 5. Rejec Pukl Janko, Rošpoh 189, 62351 Kamnica.

Ringo Borovski, JRPki 4775 – Rina, JRPki 6965, leglo 15. 5. Rejec Krjukov Peter, Grabe 36, 69253 Apače.

Žiko, JRPki 7077 – Biba, JRPki 5095, leglo 4. 5. Rejec Račič Tone, Župeča vas 14, 68263 Cerklje ob Krki.

Boro Starški, JRPki 7117 – Biba, JRPki 8416/Zg, leglo 7. 5. Rejec Hojnik Franc, Trnovlje 229, 63000 Celje. Dado Dolički, JRPki 6930 – Lasta Puconska, JRPki 7112, leglo 4. 4. Rejec Kuplen Ludvik, Klavniška 2, 69000 Murska Sobota.

Bil, JRPki 5083 – Pia Trgoviška, JRPki 2648, leglo 1. 4. Rejec Pesek Jožef, Brezula 22, 62327 Rače.

Don, JRPki 7223 – Brina, JRPki 7231, leglo 2. 5. Rejec Debelak Ivan, Sp. Stari grad 33, 68270 Krško.

Epagneul bretoni:

Ari delle Vallate, JRPEB 615 – Pika Vipavska, JRPEB 200, leglo 10. 5. Rejec Košuta Franc, Vitovlje 62, 65261 Šempas.

Ari delle Vallate, JRPEB 615 – Bora Vipavska, JRPEB 254, leglo 1. 5. Rejec Marc Dušan, Dolenje 1, 65270 Ajdovščina.

Ari delle Vallate, JRPEB 615 – Cina Vipavska, JRPEB 564, leglo 14. 4. Rejec Španjolo Janko, Batuje 10.

Ari delle Vallate, JRPEB 615 – Rama delle Vallate, JRPEB 561, leglo 23. 4. Rejec Marc Dušan, Dolenje 1, 65270 Ajdovščina.

Ari delle Vallate, JRPEB 615 – Asta Vipavska, JRPEB 566, leglo 8. 5. Rejec Mermolja Dušan, Batuje 77, 65262 Črniče.

Brak-jazbečarij:

Fakin, JRBj 3138/A – Miška Reseniška, JRBj 3221, leglo

10. 5. Rejec Pan Aleksander, 63204 Dobrna.

Arko, JRBj 3197 – Dika, JRBj 1909, leglo 20. 5. Rejec Krek Slavko, Volča št. 13, 64223 Poljane.

Kdl. istrski goniči:

Beno, JRGki 7213 – Aza, JRGki 7077, leglo 18. 5. Rejec Jakopič Marjan, Avče 40, 65215 Ročinj.

Buldo, JRGki 5820 – Ega, JRGki 7115, leglo 18. 5. Rejec Burnik Rafael, 65281 Sp. Idrija (60).

Aro, JRGki 7103 – Dada, JRGki 7354, leglo 19. 5. Rejec Tramte Franc, Gorenja vas 12, 68233 Mirna.

Goran, JRGki 7195 – Hani Travnogorska, JRGki 7005, leglo 18. 5. Rejec Prelesnik Karel, Stahovica 3, 61242 Stahovica.

Goran, JRGki 7195 – Bara, JRGki 7377, leglo 14. 5. Rejec Jarc Franc, 68360 Žužembek (72).

Don Belovodski, JRGki 5301 – Bistra Velikolaška, JRGki 4395, leglo 7. 5. Rejec Očep Milan, Črni vrh, 63304 Tabor v Savinjski dolini.

Resasti istrski goniči:

Atoš, JRGri 1171 – Beba, JRGri 1346, leglo 12. 5. Rejec Štefanič Jože, Leskovec n. h., 68273 Leskovec pri Krškem.

Aris, JRGri 2019 – Bara, JRGri 1497, leglo 27. 5. Rejec Oblak Jože, Cerkno 9, 65282 Cerkno.

Posavski goniči:

Biser, JRGp 7266 – Čika, JRGp 11013, leglo 18. 2. Rejec Podbevšek Stanko, Čeče 38, 61420 Trbovlje.

Rif, JRGp 10032 – Čujka, JRGp 10012, leglo 16. 4. Rejec Pajh Jože. M. Češnjice 15, 61296 Šentvid pri Stični.

Balkanski goniči:

Canko, JRGb 8510 – Cica, JRGb 10016, leglo 10. 4. Rejec Zajc Pavel, 68220 Šmarješke Toplice.

Angleški poentri:

Hant, JRPo 3661 – Kona Atovska, JRPo 4219, leglo 28. 3. Rejec Boževič Ljubo, Delavsko naselje 28, 61360 Vrhnika.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Delček doživetij lovca Toniča

Kdo ne pozna poklicnega lovca Toniča Š. s Pohorja? Mnogi! Prav gotovo pa vsi, ki so kdaj lovili z njim. Družaben, vedno dobro razpoložen, duhovit, velik ljubitelj narave, naravnost zaljubljen v svoj poklic, lovec od glave do pete. Poleg vseh navedenih vrlin naš Tonič slovi tudi kot izreden strelec. Nedavno je ves utrujen priložil domov in se šele v kuhinji lotil praznjenja puške(?)! Iskreno povedano, tokrat je zadel pošteno mimo! Ampak je takoj popravil. V kuhinji se je zabliškalo, zagrmelo, radio v zgornjem kotu kuhinje pod stropom se je razletel. Ko je deževanje tresk, ometa in sestavnih delov ubogega radia ponehalo in je strelca minilo prvo presenečenje, ga je doletelo drugo: Žena mu je podala roko in čestitala: »Lovski blagor!«

Če so temu sledili še kakšni komentarji, navdušeni pogovori ali podobno, je družinska zadeva...

Čestitki se pridružujemo tudi mi. Res, ni kaj! Izreden strelec! In to kar izpod pazduhe, po kavbojsko...

Mesec maj, čas lova na divjega petelina. Tonič je vodil gosta iz Nemčije. Bil je starejši možakar, gozdar, a prvič na divjega petelina. Dve jutri sta že lovila brezuspešno, šla sta še tretjič. Petelin je pel, da se je kar »skupaj držalo«, Tonič pa, vodeč moža za roko, k nje-mu. Narediti bi morala še dva skoka, ko se je mož spotaknil in padel na hrbet. Tonič ne bi bil Tonič, če se ne bi v hipu znašel. Zgrabil je gosta za vrat in ga pritiskal k zemlji. Petelin je namreč utihnil in o vstajanju seveda ni bilo govora. A lovec je kljub temu silil pokonci, toda Tonič ga je z vso silo tiščal k tlom.

»Čisto blajd je bil, pa tako milo me je glajdou!«
No, ko se je petelin ponovno lotil svojega speva, je Tonič gosta dvignil. Naredila sta še dva skoka in čarobni pevec je smrtno zadet omahnil z veje.

Drugič je Tonič vodil na petelina domačega gosta. Ko sta prišla do njega in ko mu Tonič šepne, da naj strelja, mu ta odgovori:

»Pucaj ti!«
Tonič je bil prvi hip malo presenečen, nato je ustrelil. »Jez prosnem, petelin pa turt!«

Gost pa z običajno njihovo kletvico:

»... tako sam mogao i ja!«
Prav gotovo mu ni bilo vseeno. Bil je ob petelina. Razen tega je moral tudi zgrešeni strel pred svojimi prijatelji, ki so ga nedaleč od rastišča nestrpno čakali, prevzeti nase.

R. C.

Na lovskem izpitu

Član komisije vpraša kandidata:

»Povejte nam, čemu služijo visoke preže?«

»Za odstrel inozemcev,« se odreže kandidat.

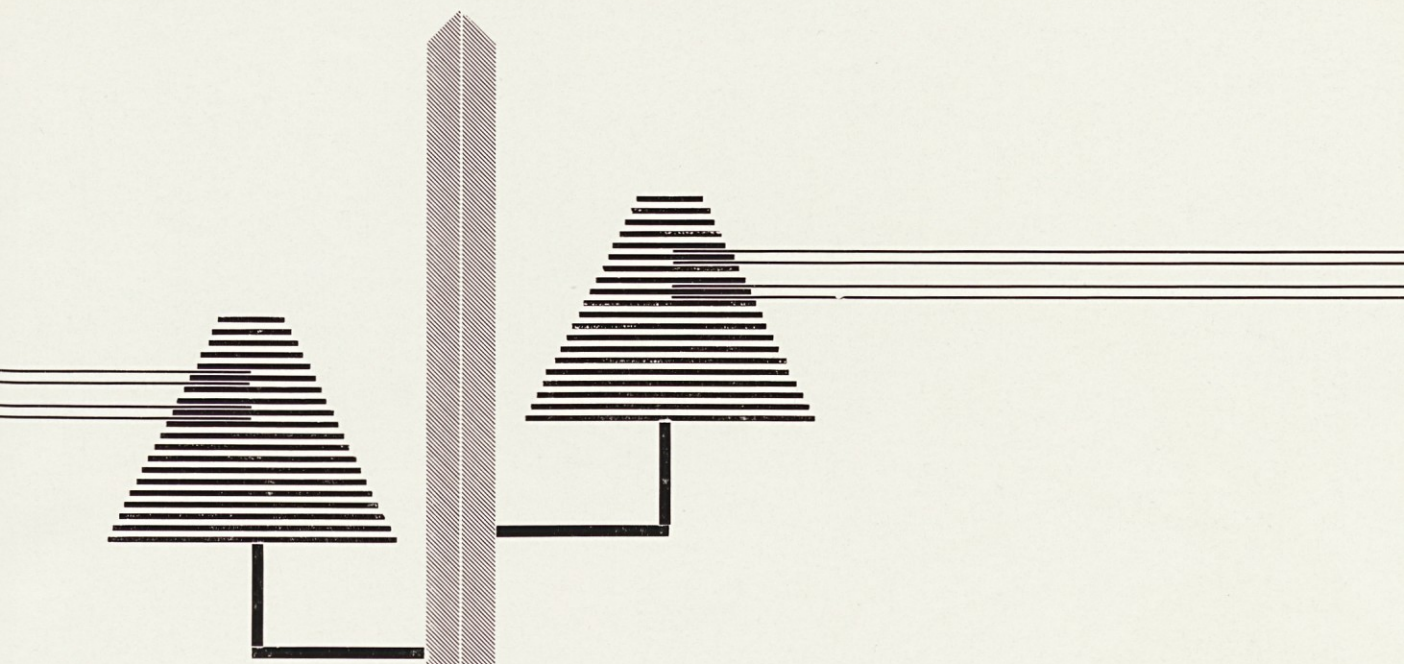
Član komisije: »Kako nakaže jelen zadetek v rogovje?«

Kandidat: »Zadrl se bo.«

Član komisije: »Točno! Zadrl se bo, au', nato pa v apoteko po aspirin, ker mu bo zvonilo v glavi...!«

R. C.

Soške elektrarne Nova Gorica

podjetje za proizvodnjo in prenos
ELEKTRIČNE ENERGIJE

proizvaja in prenaša
ELEKTRIČNO ENERGIJO
za industrijo in široko potrošnjo

Foto Janez Pogačnik: Ko v dolini drevje brsti, v gori kleplje divji petelin in gruli ruševca